BUDAPEST

TAMÁSSY ADOLF,

Budapest, váczi-utcza és zsibárus-utcza sarkán,

ajánlja bevásárlás tekintetéből a nagyérdemü t. cz. közönség figyelmébe

gyarmat, csemege, téa- és rum-raktárának

LEGUJABB ÁRJEGYZÉKÉT.

Bécsi fontonként

			Bécsi fontonként		
Czukor	legfinomabb	frt —.27	Kávé Cuba, Mocca és Jáva pörkölve		
Kávé	Cuba	» 1.02	legfinomabb	frt 1.10	
»	» finom	» 1.—	**Rizs** legfinomabb tábla	» —.18	
»	Havanna Eleonora legfi.	» 1.02	» finom Fiorett	» —.16	
»	» Holofernes »	» 1.02	**Mandola** avolai válogatott	» —.70	
»	Jamaika legfinom.	» 1.02	» » közép	» —.60	
»	Nelghery »	» 1.—	**Mazsola** tisztított	» —.36	
»	» finom	» —.96	**Aixi olaj** legfinomabb nizzai	» —.66	
»	» közép	» —.92	» » finom	» —.64	
»	Mocca legfinom. arábiai	» 1.02	**Keményitő** legfin. Crystal	» —.22	
»	Jáva » Arany	» 1.05	» finom tüllangl.	» —.20	
»	» Blanc	» 1.—	**Szappan** kitünő házi Kern	» —.22	
			» » » Apollo	» —.20	

Az áruk jóságáért és valódiságáért kezességet vállal.

Minden ide meg nem említett más füszer és csemege czikkek nálam ezutánig legjutányosabban kaphatók.

☛ *Különös figyelmet kérek fordítani elkülönített és nagy választásban előállított tea- és rum-raktáromra.*

☛ Az áruk kivánatra a legtávolabb városrészbe is házhoz szállittatnak.

Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

BUDAPEST

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

HAZÁNK ÉVLAPJAI.

Magyarország történetének

kortani átnézete

884—1849.

Dr. KERÉKGYÁRTÓ ÁRPÁD,

kir. budapesti tud. egyetemi tanár által.

Egy vaskos kötet nagy 8-rét 696 lappal.

Ára füzve 5 forint.

Ezennel van szerencsénk a t. cz. közönségnek tudtára adni, hogy folyó évi május 1-től a **kerepesi-út és nagy kereszt-utcza sarkán** fekvő uj épületben (dohány-utcza sarkán)

fiók-raktárt

nyitottunk, melyben folyton a legujabb és legdivatosabb

KOCSIKBÓL

nagy választék leend. A **főraktár** azonban ezentul is gyárunkban, **salétrom-uteza 4-ik szám** alatt marad, hol **nem csak kész kocsikkal,** hanem mindennemü **kocsi-részekkel** is szolgálhatunk. Mély tisztelettel

1090 **Kölber testvérek,**

cs. k. udvari kocsigyára Budapesten.

Hasonló nevekkel való tévesztések elkerülése miatt, levelekre és urgonyokra **„Kölber testvérek, udvari kocsigyára“** czim kitétele kéretik.

Épen most jelent meg és bérmentes megrendelésre díj nélkül és bérmentve megküldetik:

Catalogue d'une très précieuse collection de livres, embrassant les littératures Hongroise et Transylvanienne et des pays voisins, provenant en grande partie, d'une bibliothèque publique. En vente aux prix marqués ches **List & Francke** à **Leipzig.** (H 35378.)

Magyar országban kedvelői számára, ajánlva **Lauffer Tivadartól**

2. sz.

Kölcsönkönyvtár

Budapesten,

Belváros, hajóutcza 2. sz.

Minden nemzet irodalmának legjelesebb termékei több óta rendszeresen összetéve.

Valódi eredeti Serail-Pasta,

tápasztalatszerileg szeplő, persenesek, pattanások, arczvörösség, b... ka, ránczok, májfolt stb. ellen; minden évszakban biztos segélyt ny... és pedig káros következmény nélkül, különösen a bőr tisztatalanság... eltávolítja. Ára 1 frt 50 kr.

Valódi eredeti Serail-bőr-ifjító-tej,

keleti mondó-Elixir, általandan használva, szépíti a bőrt, s örökí... friseséget kölcsönöz annak, ezen föülmulhatlan szer különösen ha... hálatlik fürdő és minden mosakodás után és ha az arcz a nap hőségé... vagy hidegnek kitéve van. Egy üvegese ára 90 kr.

Valódi Serail-hajnövesztő szer,

mely világhirü tulajdonságait előállítási anyagának köszöni; ezen ... zsam — mint semmi más — medvezsirból készül, minélfogva azon re... kivüli erővel bir, hogy egész kopasz helyeken is a legdusabb ha... növeszti. Egy elegáns nagy porczellán tégely ára 2 frt. o. é.

Valódi keleti hajkenőcs,

a hajak hullása ellen, már harmadszori használat után a hajak kihul... sát megakadályozza és folytonos használat mellett a fejbőrt erősíti, ... lanitat a gyökérnek uj életö erőt nyujt. Ezen hajkenőcs különös... hagymázos betegségek és gyermekágy után megbecsülhetlen érté... Ára 1 frt 40 kr. o. é.

Valódi Serail-fejkorpa-szesz,

az egyetlen szer, mely már kétszeri használat után az annyira alkal... lan fejkorpát megszemmisiti, valamint a sömörképződést a fejbőrön ... szer mindenkorra eltávolitja. Egy üvegese ára 90 kr o. é.

Valódi keleti szakállnövesztő-kenőcs,

még fiatal embereknél is a legrövidebb idő alatt a legdusabb szakál... növeszti. Több ezer férfi ezen csalhatlan szernek köszöni legszebb ... szét. Ára 1 frt 60 kr o. é.

Valódi keleti haj- és szakál-festő szer,

megőszült, barna es fekete hajnak előbbi természetes színét visszaa... vörös vagy szőke hajat tetszés szerint barnára vagy sötét-feketére fes... Ára 3 fr 20 kr minden hozzá szükséges készletekkel. (Össze nem ... vesztondó az európai hajfestőszerekkel!!)

Pasta-Miracula,

indiai növény-viradékból készült fehér, ártalmatlan balzsam. Ha ... balzsamból a bőr bármely részére, például az arczra, ajkakra stb. ... kély mennyiséget dörzsölünk, az esetben még természetes vagy bet... szépítésnál, sőt élemedett koroknál is 20 perez alatt ama utánozha... lan, mintegy odalehelt, virágzó s átlátszó testszint (Incarnat) idéz ... miyent gyakorta csak feltünő szép és fiatal embereknél csodálha... mely sem izzadság, sem többszörös törölgetés által el nem távolit... Ezen kitünő szer minden festőszernél többrebecsülendő. Ára 1 fr 50 ...

A fentebb elősorolt készitmények, a legelőkelőbbek piperesz... nélkülözhetlenek s az összes európai szépitőszereket föülmulják, ... nem önkényüleg választott anyagokból készittetnek, hanem közvet... a Kelet növényeiből vétetnek és ezred éveken át a Serail kizár... ritkát képezték; egy világszerte ismert illatszer-vegyészi műhely... Mustapha effendi, csász. török udvari illatszerésztől Konstantinápo... ban, eredtek. — Valódi és eredeti minőségben Európában csak az a... nevezett főraktárban kaphatók.

Reiss B. urnál Budapesten,

király-utcza 46. sz. I. emelet,

hová minden megrendelések intézendők, melyek pontosan és lelkiis... retesen az összeg előleges beküldése vagy utánvét mellett teljesítte... Minden czikk mellé a szükséges használati utasitás hozzácsatolva ... és pedig német és magyar nyelven. A postán küldésnél csomagolá... bélyegért 20 krral több számittatik.

BAAR J. butorraktára

Bécs, I. Bez., Franzesring Nr. 20

ajánlja

kész butor-szerelvényeit

különféle formában s minden fanemüekből, ét-, hálószobák, salonok, szállodák, uraságilakok, fürdőintézetek berendezésére, igen kedvező feltételek és szilárd munkának évekre terjedő jótállása mellett.

Butor-mintarajzokat tartalmazó árjegyzékek, kivánatra bérmentve szolgáltatnak.

Óvás. A n. é. helybeli és vidéki vásárló közönséget figyelmeztetem, hogy tartózkodjanak olyan butor-hirdetésektől, melyek uraságoktól, szállodákból származvák, állitólag: elutazás, haláleset, és t. é. f fogásos ürügyökön szibárusok részéről, alapszanak. — Üzletem és készitményeim szilárdságáról, bizonyitványokkal szolgálhatok.

Tisztelettel

Baar J.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB!!! KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA!

BUDAPESTEN

LAFITE és ELSNER

bécsi-utcza 6. sz.

TERNO fekete és színes

valamint minden női divatáru kelme, selyem és vászonak az idő viszonyaihoz mérten csodálatos leszál. itott áron egyedül kaphatók

WEISSBERGER JAKAB-nál

Budapest, bécsi-utcza 2/a. sz.

Mintákat ingyen és bérmentve.

Ditmar R. D. W. **Bécsben**

ors. szab. lámpagyártó

ajánl legnagyobb, világhirnek örvendő telepéről

„lámpákat minden fajtából“

ép ugy **petroleum** mint **olajra.** Az árak, a gyártmányok ellenére szilárdsága daczára olcsóbbak, mint a bel- és külföld minden tőke gyártmányainál Raktár minden nagyobb és elismertebb üzletben.

Óvás.

Minden tökéletes lámpa a fönebbi **gyári jegygyel** van ellátva, ... ellátva, nem pattannak szét, és egészen gyujtólim (Brev... nert szerkezetéhez vannak alkalmazva, és azokra kü... nösen felhivom a figyelmet; üvegek ugyanazon név... — de más jelvényekkel — utánzások.

Ditmar R. Budapesten.

Raktár a Józsefteren.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám a.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

OLVASÓKÖNYV

középiskolák alsó osztályai számára.

Görög, római és hún-magyar mondák.

Szerkesztette

BÉKÉSI GYULA.

Első füzet: Görög mondák.

Ára füzve 60 kr.

Vértessy Arnold

BESZÉLYEI,

Két kötet. — Ára füzve 1 forint.

Kiadja és nyomatja a **Franklin-Társulat** magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest (egyetem-utcza 4-ik szám).

Budapest, október 17-én 1875.

42-dik szám. | **ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK:** a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. | **XXII. évfolyam.**

HIRDETÉSEK DIJA: Egy hatszor használott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 krajczár; többszöri igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdij külön minden igtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Haasenstein és Vogler** Wallfischgasse Nr. 10, **Mosse R. Seilerstätte** Nr. 2 és **Oppelik A.** Wollzeile Nr. 22.

AZ ELSŐ VASUT ÉPITŐI.

Akik, még oly, aránylag hátramaradt, országban is, mint hazánk, majd minden irányban pár órai idő alatt tehetik meg azt az utat, a mire apáinknak napokat kellett forditaniok, s leveleiket, lapjaikat, vagy egyéb szállitmányukat még ugyanaz nap megkapják a fővárosból, holott nehány év előtt még három-négy napig kellett arra várniok: nehezen tudják képzeletökbe visszaidézni azt az időt, a mikor még nem voltak vasutak és gőzmozdonyok. Pedig nem oly régi idő az. Hazánkban az első mozdony-vasut, Pesttől Szolnokig, 1847 őszén nyilt meg. S ezelőtt csak ötven évvel, 1825. szeptember 26-ka előtt, egyátalában nem volt vasuti közlekedés a földön. E napon tette meg első próba-utját, a „Locomotion“ nevü gőzmozdony, a legelső vasut vonalon, mely Angliában Darlingtontól Stocktonig terjedt, mely kis vonal ma az angol vasutak roppant nagy és szövevényes hálózatába van befoglalva, de akkor magában állott, nem csak Angliában, hanem az egész föld kerekségén. Csak ötven év kellett, egy arasznyi idő, nem a világ-, hanem csak az emberiség nehány ezer éves történetében, hogy a paránvi kezdemény óriási mérveket öltsön, behálózza a föld egész felületét, közlekedést teremtsen a legtávolabbi országok között, s soha meg nem pihenő, folyvást lüktető ereket nyisson a kereskedelemnek, s szellemi érintkezésnek, s az emberiség anyagi és szellemi életében a leghatalmasabb tényezők egyikévé váljék. Ha az első mozdony-vasut nagyszerü vivmánya volt az emberi szellemnek: nem kisebb dicsőségére szolgál azon fogékonyság, melylyel az uj alkotást minden nép és ország felkarolni, kifejteni, tökélyesbiteni és hasznositani tudta.

Darlington városa, a quakerség főfészke, Fox György, Woolman János és Bright szülő-helye, — az első vasuti indóház-állomás, a mult hó 27-kén félszázados jubileumát ünnepelte a nagy eseménynek, s leleplezését egyszersmind a Pease József (az első vasutat tervező Pease Eduárd fia) szob-

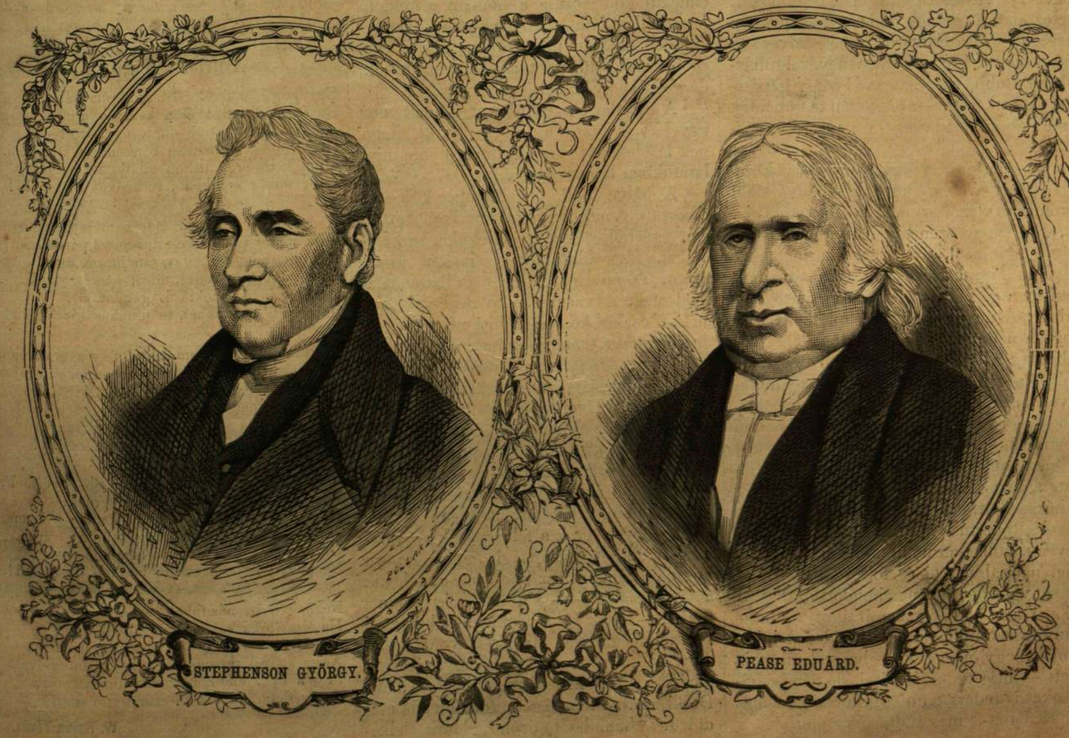

rának. Az egész mivelt világ szeme méltán fordul ez ünnepély felé.

Száz évvel ezelőtt a vidék kőszéntelepei, bármily gazdagoknak mutatkoztak is, csak igen kis mértékben zsákmányoltattak ki. A bányákból kiemelt szenet szamárháton kellett tova szállítani, a mi azok felhasználását felette megnehezitette, s a kivitelt a legkisebb arányokra szoritotta. Dixon György, a Raby lordok egy öreg quaker szolgájának fia s kőszénbánya-birtokos, gondolt először arra, hogy a szállitást meg kellene könnyiteni, s azzal a kőszéntermelésnek nagyobb lendületet lehetne adni. Ő e végből csatornát tervezett. A terv azonban (1768) költséghiány miatt abban maradt s csak huszonöt év mulva jött ujra szóba; 1796-ban és 1800-ban uj felmérések történtek s tervek készültek; de a kivitel még is csak késett. Az évek multak s a szükség érzete egyre növekedett; s Darlington és Stockton városok egyaránt érezték, hogy termelésük és kereskedésük virágzása egyedül a közlekedés és szállitás javitásától függ és közös bizottságot küldöttek annak megvizsgálására, mikép s mily előnynyel lehetne „csatorna- vagy vasuti"-közlekedést hozni létre. A „vasut" szó beigtatása a megbizásba egyik darlingtoni tagtól eredt, a ki először gondolt erre a lehetőségre is. A jelentéstételt Rennie nevü mérnökre bizták, a ki a csatorna-terv mellett volt. Darlington közvéleménye a vasut-, Stocktoné a csatorna mellett csoportosult. A harcz tiz éven tul huzódott; de 1818-ban végre eldöntésre kellett kerülni a dolognak. A vasut-párt vezetője Pease Edward, darlingtoni mérnök volt; s a mondott évben sikerült végre, bizottságban és népgyülésekben többséget szereznie a maga nézetének. Lépések tétettek a parliamenti engedély kinyerésére; de az egész ország nevette az eszeveszett tervet. A szükséges pénzösszeg összeszerzése s a parliamenti engedély kieszközlése is 1821-ig haladt. De ez alatt a tervnek ideje volt tökéletesen megérni. Pease Edward, az első tervező, a kit „a vasutak atyja" tisztes nevével ruháztak fel utóbb, Stephenson György gépészszel szövetkezett, — s ők ketten tekintendők a z e l s ő m o z d o n y - v a s u t l é t e s i t ő i n e k.

Stephenson György Newcastle közelében, egy Wylam nevü kis bányászfalu nyomorult viskói egyikében született. Apja, St. Robert, a szenet a bányából kihuzó gépre ügyelt föl, s fiát sem akarta többre nevelni. Tizenhét éves volt a fiu s apjának segitett a gép felügyeletében és tisztogatásában; de még olvasni nem tudott. Átlátta, hogy a nélkül nem lesz ember belőle, s iskolába kezdett járni. De kevés üres ideje volt; s a gép mellett üldögélve, palatablájával, maga lőn magának tanitó mestere. Hogy egy kis mellékkeresetet is szerezzen magának, a csizmavarrást és óraigazitást is megtanulta. A géptől el nem mozdulhatott, de mellette mást dolgozni ráért. Meg is házasodott, s elsőszülött kis fiát, atyja nevére Robertnek keresztelte; és hogy jobb nevelést adhasson neki, mint maga nyert, éjjel nappal varrta és foltozgatta a csizmákat s igazgatta a megbomlott órákat. A géppel azonban oly barátságot kötött s annyira kitanulta annak minden csinjátbinját, hogy nemcsak — ha valami baja esett — meg tudta igazitni, de némi javitásokat is tudott tenni szerkezetén, s más gépek baját is meg tudta orvosolni.

Oly szellemnek, mint a Stephenson Györgyé, ettől már csak egy lépés volt addig, hogy valami ujat gondoljon ki a gépészet terén. Mikor az egész vidék a kőszén könnyebb szállitása módjáról gondolkozott, Stephensonban azon eszme támadt, hogy ha már vas sineket raknak le, azon nem ember- és állat-erővel kellene a megterhelt kocsikat huzni, hanem a gőzgépet idomitani olyanná, hogy az maga magát mozgassa s a teherkocsikat is vonszolja maga után. Felkereste tehát Pease-t s ajánlotta a gőzmozdony alkalmazását. A gépész egyszerü modora s józan esze kedvező benyomást tettek a quaker mérnökre, annyira, hogy nemcsak elfogadta tervét, hanem egyesült vele egy Newcastleben felállitandó mozdonygyár létesitésére és őt 300 font sterling fizetéssel kinevezte a darlington-stocktoni pálya gépészének. Stephenson előtt most uj láthatár nyilt, a mint alkalma lett eszméit létesiteni. A pályán az öntött vasat kalapálttal cserélte föl, kijelölte az ut szélességét, s három mozdony tervét készitette el. Hogy a gép erejét növelje: a lángot a katlanon átvonuló tág csőn vezette a kéménybe. Szóval: szabad játékot engedett találékony képzelődésének, s előre sejtette a roppant változást, melyet a világban a gőzmozdony előidézend. Egy izben azt mondá fiának: „Fiam, te megéred azt az időt (én talán már nem,) midőn a vaspályák minden más utat háttérbe szoritanak, midőn a sürgönyök vaspályán mennek, s ezen utaznak a királyok és alattvalóik. Közel van az idő, midőn a napszámosnak olcsóbb lesz vasuton utazni mint gyalog." Jóslata teljesülését még maga is megérte.

Az első mozdony, melyet Stephenson a darlington-stocktoni vaspálya számára készitett: a „Locomotion" volt; s ez tette meg az első utat is. Most hajdani diadalának helyén egy emelvényen áll, a hová emlékül állittatott, s a honnan a londoni nagy világkiállitásra is elvitték. Természetesen egészen más, sokkal kezdetlegesebb szerkezetü, mint a mai mozdonyok, de azért az övé az első ut dicsősége.

A társulat két mozdonyt rendelt meg egyelőre. A másik a „Rocket" volt, melynek kezdetleges alakja szintén olyan, mint lapunkban látható társáé.

A pálya 1825. szeptember közepére elkészült. A mozdonyokat kocsikon hozták el a gyárból, szétszedve derekukat és kerekeiket. Ugy állitották a sineken össze. Szept. 26-án egy előleges próbamenetet rendeztek. A vasut eleinte nem volt személy-, csakis kőszén-szállitásra tervezve; de a bizottság, számos kiváncsiakkal együtt meg akarta kisérleni az utazást rajta. Ez első próbautazás részesei közül egyetlen egy él ma, Pease Henrik, a vasutak atyjának harmadik fia, akkor még fiatal suhancz. Másnap, szept. 27-én, egy nagyobb próbamenet tartatott; ezuttal is vegyes vonattal. Összesen 33 kocsit függesztettek a Locomotion után. Első volt öt szénes kocsi; azután egyen ültek a felvigyázók és vezetők; azután a bizottsági tagok hosszu kocsija; azután husz kocsi utasokkal, kik a kiváncsiakból — s akkor még vakmerőkből — teltek ki; s végül ismét hat kocsi szénnel megrakva. Az egész vonat akadály nélkül mozgott, tiz vagy tizenkét (angol) mérföld sebességgel egy óra alatt. De ki irhatná le az egész vonalon oda csődült nép bámulatát, örömriadásait, lelkesedését! Ma milliók és százmilliók visszhangoztatják azt!

Az első vasut két létesitőjének, Pease Edwardnak és Stephenson Györgynek munkássága és dicsősége ez első kisérlettel nem ért még véget. A megnyilt vonal két év mulva Croftig terjesztetett ki. 1830-ban Middlesboroughig, vagyis inkább addig, a hol később Middlesborough városa épült. 1843-ban nyugoti szárnyat kapott — s igy nőtte ki magát rendre-rendre az egész Angliát behálózó vasutszövedékké. Stephenson György szobra ott áll Liverpool városa közepén, mint egyik főékessége és büszkesége e nagy városnak.

A két nagy kezdeményező fiai is méltó utódai lettek apáik nevének, s tovább terjesztették dicsőségüket.

A Pease Edward fia József, a kinek szobrát most a jubileum alkalmából leplezték le Darlingtonban, egészséges értelmü s ércz akaratu férfiu volt, a ki a vasutak terjesztésére legtöbbet tett hazájában, s az első quaker volt, a ki az angol parliamentben ült.

A Stephenson György fia, Robert pedig, miután sok éven át apja mellett működött s kitünő gépészszé képezte magát, még nagyobb fényt hozott a névre, melyet viselt. A nagybritanniai vaspályák nagy része az ő igazgatása alatt készült; azonkivül az európai kontinensen (norvég, dán, belga, német, olasz) Amerikában (kanadai), Afrikában (az egyiptomi) stb. számtalan vasut vonalat épittetett, részint mint vezető. részint mint vállalkozó.

Mint a Pease-név a vasutak atyjáé, ugy a Stephenson-név is, apáé és fiué, az első- és a legtöbb vasut s mozdony létrehozóié, örökre emlékezetes marad a vasutak — s egyszersmind az emberi müvelődés történetében, és a darlingtoni ünnepélyhez lélekben hozzá járul az egész mivelt világ!

—á—r—

A mi vendégünk.

Egy pár ifju fecske házunk pitvarába,
Rakja módos fészkét a kémény aljába;
A mikor megláttam őket, ugy örültem,
Oly szelidek, s bátran röpkednek körültem.
Mind kettő ugy itthon találja itt magát,
Légy üdvöz e lakban, te kedves uj család!

Kedvesebb vendégem már nem is lehetne,
Mint a milyen kedves nekem e pár fecske;
A mint dologközben vigan ficseregnek,
Ugy szeretném tudni, miről beszélgetnek . . .
Az élet jövőre nekik is gondot ád,
Szaporodj' házunknál, te munkás kis család!

Gyakran ugy elnézem hogy' foly a munkájok;
Gyönyörködöm benne, nagy gondom van rájok,
Fészkük ha nem volna védve a vihartól,
Magam is megvédném minden egyéb bajtól.
Ne bántsa itt senki ezt a kedves tanyát,
Élj békében köztünk, te ártatlan család!

Ugy sincsen a háznál vig csevegő gyermek,
A kiben öröme telnék az embernek,
Ünnepi csend van itt, nincs kedélyes lárma,
Ha távozunk nincs ki megjöttünkre várna.
Oh legyetek ti a mieink legalább, —
Ne hagyd itt a házat, te boldog kis család!

Ne hagyd itt házunkat, ha a zord tél eljön,
Haragos arczával, havat rejtő felhőn;
Megkinálunk akkor jó meleg szobával,
Asztalunkról tartunk lágy kenyérmorzsával.
Míg a nyár elhozza árnyas lombsátorát,
Jer védelmünk alá te szeretett család!

W. Rajka Teréz.

Temetkezési népszokások.

III.

Az utolsó darab földdel, a mi eldobban a leeresztett koporsón, — elhangzik az utolsó jajszó is. Az özvegynek, a gyermekeknek még szabad egy keveset a gödör körül zokogni; legalább mig a „fütül való fa" le van a halom fejéhez állitva; de már ha a „S z e n t M i h á l y l o v á t" nyélen fogva kiteszik az utból a halottvivő legények, s megritkul a gödör körül a nép: ezeknél is véget ér a siralom.

Az asszony aztán, vagy az ember, már a melyik a párját kinnt hagyja a temetőben, kifizeti a soha ki nem elégithető ministráló gyerekeket; a kik bizon nagyon szigoruan összehasonlitják a kapott hatost a k e r e s z t r e és l o b o g ó r a kötött kendők értékével; s rendesen a kendő árával érő pénzt kunyorálnak.

Aztán jönnek a koldusok a temetőkapuban, a kik ugyan a halottas házhoz is ellátnak egy kisételmaradékra, hanem azért itt is, pénzül is kiveszik a részüket.

Igy küldi az isten a megszomorodott szivü özvegy elé a pénzügyi bajokat, hogy a fájdalom legfájóbb élét elvegye az élet ügye-baja.

A temetőkapun kivül már nem igen szokás a siralmakat vinni; itt már a rokonság fölveszi a háziasság és vendégszeretet ruháját s nagyon megkivánja a halotti kiséret, hogy sok szives szóval, kinálgatással erőltessék a t o r r a; mert az olyan asszony, a ki nagyon nem hi, nem is lát szivesen.

— Ádám bácsi, hát aztán oda lásson kendtek.

— No majd átnézünk egy kicsit.

— Sára ángyó, — a Pistikát oda hozza kend aztán.

— No bizon, köll is a gyerek emberek között; csak láb alatt lesz.

Igy aztán rendesen az egész halott kiséret — minden ijastól-fijastól oda tart a halottas házhoz; mert azt is nagyon föl szokás venni, ha valamelyik megveti az özvegynek a hivását.

A szomoru háznál — mig a többiek a temetőben járnak, rendesen marad egy-két „távolról való atyafi," a ki a sütést, főzést ellátja, s minél nagyobb volt a temetés, annál módosabbnak kell lenni a tornak s nem egy jómodu gazda temetésének olyan tora szakad, hogy gyakran az esküvője se volt hozzá fogható. Sok helyt vágnak egy ökröt, vagy legalább is üszőt; s még a legszegényebbje se lehet el a nélkül, hogy legalább egy ürü, mészárszékre ne kerüljön. A bort pedig nem kancsóval szokás összeszedni, hanem az akótól kezdődik a számitás.

Mire a kisérők aztán visszatérnek, már a fölforgatott székek, asztalok szépen rendbe rakva, szakadásig megterhelve várják a vendégeket; a kik mindenek előtt kalapjukat az ajtófélfához ütik azzal a jó kivánsággal, hogy: „a ki most kint maradt, az ide soha be ne találjon."

Ki tudja: — némelyik szegény atyánkfia nem abban üdvözül-e, hogy azon az ajtón végre örökre megtalálta a vissza nem vezető kijáratot?!

Asztal előtt még szokásban van a mosakodás, a mely nélkül senki se fog ételt a kezébe, hacsak sárgaságba nem akar esni. Azt a szörnyü betegséget pedig veszedelmesebbnek tartja a magyar ember, mint a fekete halált, — vagy a harmadnapos hideglelést.

A tor-vacsora hajdanában hagyományos paprikás hussal kezdődött, mely mellől a mártogatni való, ruganyos bélü fehér kenyér amugy frissen, — soha se hiányzott. Ma azonban — pálinkával kezdődik; ezzel a folyó tüzzel, a mi az ördög konyháján készül, s a mi a magyar embernek is már ugy az inye alá nőtt, hogy nemcsak a reggeli, de déli és esteli asztali áldását is pálinkával módositja. Csoda lesz, ha a miatyánkba azt nem füzi bele, hogy „mindennapi pálinkánkat" adjad nekünk ma.

Ilyen előzmény után aztán már az első tál étel nagy jókedvben találja a vendégeket, s egyik-másik komámuram, sógoruram olyan cziférán köszönti föl a szegény megboldogultat, hogy bizony szegény aligha köszönné meg, ha tehetségében állana.

A vége felé aztán meghangosodik a szomoru vigasság, s egyik-másik énekes asszony rágyujt a „k á n a i m e n y e g z ő" nótájára, melynek melódiája arra is alkalmatos, hogy az ember elkurjantsa magát mellette.

Különösen azok a strófák benne, a melyekben János és Magdolna nagy jókedvét énekeli meg a régi századokból való poéta.

„János látja, hogy nem kinálják,
Őt a sor italból kihagyják,
Kapja kondért, háladásért
Csak iszik a menyasszonyért
Kánán menyegzőbe."

Még nagyobb derültséget okoz aztán, mikor János apostol tánczba perdül és

„Ugy megforgatta Magdolnát,
Mind széjjel szórta a kontyát·
Kánán menyegzőbe."

Ez a régi „k á n á n m e n y e g z ő" nótája, már többször volt a „Vasárnapi Ujság" olvasóinak bemutatva. Az egész kedélyes leirása annak, mikor Jézus tanitványaival Kánán városába beszállott s ott egy lakadalmi alkalmatossághoz Máriával és tanitványaival vendégül hivatott s itt

„Első csodáját mutatta
Vizet borrá változtatta."

Az egész költemény tele van vig epizódokkal s dallama — épen Szegeden, honnét e „menyegző dalt" ismerem — csak olyan kedélyes, mint a szövege; s hogy-hogy nem: olyan polgárjogot nyert a temetési torokban, hogy a hol egy dalos-szent-asszony van (igy nevezik a Máriatársulat éneklő asszonyait) ott a „kánai menyegző dala" sem hiányozhatik.

A dalos asszony azonban épen csak kezdi a nótát; — a folytatás aztán elragad a többire is, s tart az éneklése addig, mig „sor-ivás"-ra van bor az asztalon. Arra pedig szokott lenni elég; mert nem is ritka tor az, a hol öt-tiz akó bor csöpög el a busuló halottsiratók közt; s az se ritka dolog, hogy nem csak bátyámuram, komámuram, — de isten bocsá', még néném asszony is támaszfával botorkál haza a szomoruságból.

Sok szép szokás kivesztét sajnáltuk meg már e lapokban; — de ha ennek a most ismertetett szokásnak kiveszne az utolja, — bizony azt mondanánk rá: hogy az istennek hála legyen érte!

Varga János.

Baromfi-udvar.

(Elmélkedés a szemléltető képekről.)

Az angol utazók azt szokták mondani, hogy nincs érdektelen hely, ha érdekes cicerone vezeti az embert. És igazuk van. Minden látvány annyit ér, a mennyit ért az ember belőle. Azt hiszem, hogy érdekes kalauz mellett még az elemi iskola is érdekes. Természetesen az elemi iskola alatt nem magát az épületet — a tantermet és falait — értem, hanem az egész tantermet, tanitójával, növendékeivel, felszerelésével s egész életével együtt. Nem olyan iskolát értek, a minőbe mi jártunk — annak idejében; ámbár az is érdekes volt. Mai napig is jól emlékszem arra a vigyázó gyermekre, a kinek joga volt mindenkit felirni a táblára, a lármázók és helytelenkedők sorába; joga volt a kályha mellé állitani, ha épen akarta: fellábra is; vagy kitérdeltetni a szoba közepére mezitelen térdre s ha épen kihoztuk a sodrából: joga volt kukoriczaszemet, vagy borsószemet is tenni térdünk alá stb. Szóval nagyon hatalmas gyermek volt: mindnyájunknak az volt az eszményképe. Most is emlékszem még rá, a mint a pálczát a fejünk tetejére illesztette, hogy hármannégyen kénytelenek voltunk egyenesen ülni, mint a gyertyaszál, mert ha a fejünkön végig nyujtott pálcza leesett: kaptunk mindannyian „tenyeres"-t, vagy (a mint a költői néven nevezték) „sótalan pogácsát", de olyant, hogy harmadnapig sajgott belé a tenyerünk. Szerencsétlen volt az olyan nyulánk fiu, a kinek mind a két oldalán apró szomszédjai voltak, mert azok akármennyire nyujtózkodtak is, hogy a pálcza a fejökön megtámaszkodjék: utoljára is kifáradtak s a középső hosszu fiu ülhetett egyenesen, mint a gyertyaszál: a pálcza mégis leesett az ő fejéről, a mint a két szomszéd megmozdult! akkor pedig egy lelekzet alatt jött az itélet és végrehajtás.

Hanem ez a k k o r volt, sok egyébbel együtt; ma már az iskola egészen más!

Akkor egy rozzant tábla volt az egész felszerelés, meg a tanitó vonalzója, melyet akkor „lineá"-nak neveztünk, s azzal kaptuk a jobb kezünk öt ujja végére a „körmös"-t, ha csúful találtunk irni, vagy elcseppentettük a tintát, s irtunk aztán sajgó körmökkel, remegő kézzel még csufabban, s ha az elcseppentett tinta addig csak „malacz" volt: a „körmös" után valóságos „disznó"-nak is beillett.

De hát ez mind a k k o r volt; ma már az iskola egészen más képet mutat.

A jó falusi emberek, ha most bemennek egy jól berendezett iskolába, annyi mindent találnak ott, mint egy kis muzeumban. Ott vannak a fali olvasó táblák, a földabroszok, a számoló gép, a természetrajzi ábrák: állatok, növények és ásványok képeivel; a természettani képek a legátalánosabban használt gépek rajzaival; ott van a természetrajzi gyüjtemény s a természettani szertár, no meg a könyvtár, még pedig kettő: egyik az iskolás gyermekek, másik a tanitó számára, mert hát a jó tanitó is holtig tanul, nem csak a jó pap.

Mire való mind ez a sok furcsa portéka? — kérdezték tőlem már sokan és sokszor. A mely iskolában jól használja a tanitó mindezt a sok „furcsa portéká"-t, ott könnyü a válasz, mert csak enny iből áll: eredj és lásd meg magad, mikor a tanitó tanit s megtudod: mire való!

Szorosan véve mind ez az egész felszerelés csak egyetlen egy oktatási elv megvalósitására szükséges, s ez az elv azt parancsolja a tanitónak: „ne tanits semmit s z ó v a l, ha magát a tárgyat is megmutathatod."

Mennyire tudja ezt az elvet minden ember. Sőt bizonyosan ezen kezdődött (s ma is ezen kezdődik minden háznál) a tanitás is az egész világon: mégis századok kellettek, mig az iskolában életbe léptették azt, a mit minden ember gyakorol. Jól tudjuk, hogy a mit mástól hallunk: felényit ér, mint a mit magunk láttunk. Mesélő dajkánk százszor elbeszélte mindnyájunknak a „griffmadár" meg a „hétfejü sárkány" formáját és történetét: még sem tudunk róla századrésznyit sem, mint arról az elefántról, vagy struczmadárról, melyet egyszer láttunk életünkben.

A tanitásnál ezt az eljárást, mikor mindent megmutatunk a gyermeknek v a l ó s á g b a n is, a mit csak lehet: szemléltetésnek nevezi a neveléstudomány s a szemléltetésnek — közönségesen szólva — az a főczélja, hogy az ember ö k ö l l e l f o g h a t ó l a g megmagyarázzon a gyermeknek mindent, a mit csak lehetséges. Igen, mert a szemléltetésnek nem csak a l á t á s szolgál, hanem mind az öt érzékünk s jól mondják a nevelők, hogy az ismeretnek a gyermek fejecskéjébe vezető öt kapuja van: az öt érzék. Szegény, szerencsétlen gyermek, a kinél valamelyik kapu zárva marad és sem nevelés, sem gyógyitás fel nem nyithatja! Nem szólok a vakokról, siketekről: azok szerencsétlenségét könnyü felfogni. De nézd meg azt a gyermeket, a ki örökölt bajok, vagy egymásután következő meghülések miatt állandó náthában szenved s meg fogod látni, hogy egyik érzékének megbénulása mily hátrányos rá nézve: sem illatot, sem rosz szagot nem érez, s láthatólag bambább, mint ép szaglásu társai.

Nagy baj azonban — a szemléltetést illetőleg — a tanitóra nézve, hogy bár s o k mindent,

*

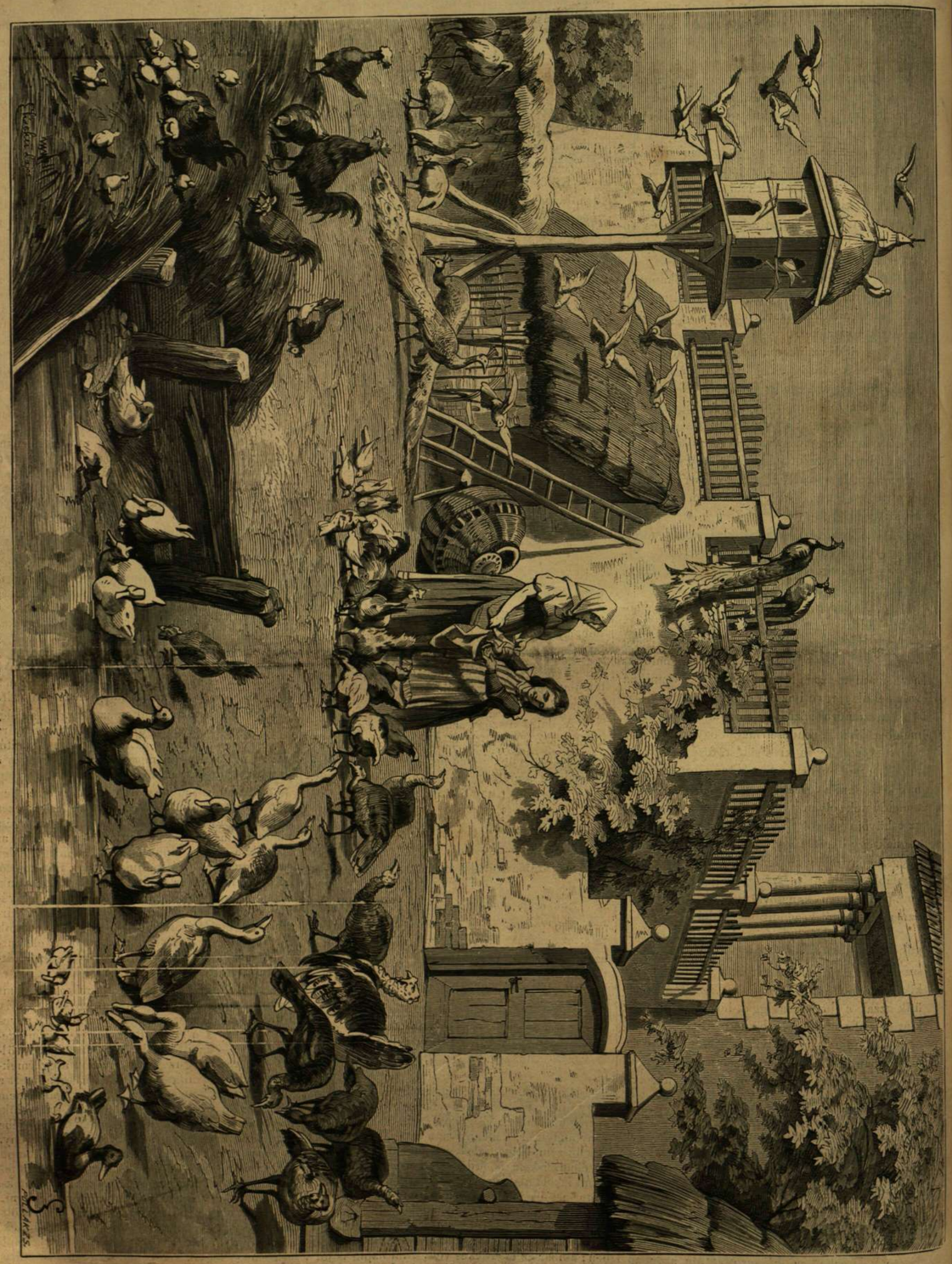

BAROMFI-UDVAR. Székely Bertalan képe után.

(A közoktatási minisztérium által kiadott eleni iskolai „Szemléltető képek“ közül.)

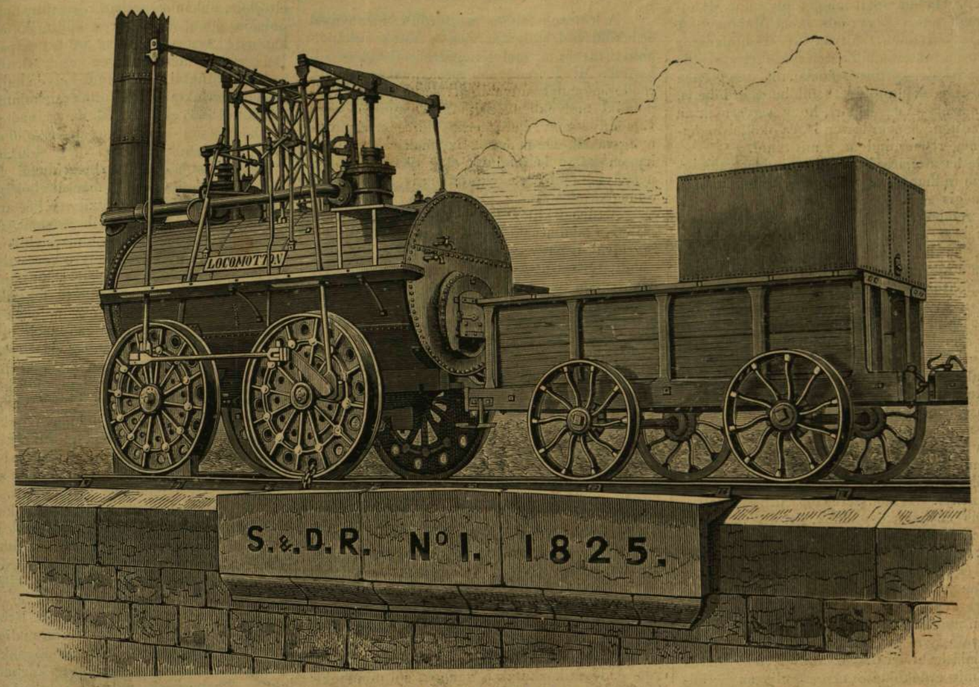

AZ ELSÖ GÖZMOZDONY.

TÖRÖK SIRKÁPOLNA (TÜRBE).

de még sem mindent vihet be az iskolába a maga természetes mivoltában, a miről neki tanitani kell. Hanem segit magán ugy mint Mahomet; nem jött a hegy: oda ment Mahomet. A tanitó is kénytelen tanitványait számtalanszor kivezetni a tanteremből az életbe, a természetbe vagy az iskolai kertbe és faiskolába, vagy épen ki a mezőre, szántóföldre, szőllőbe és erdőbe is, csupán azért az egy okért, hogy a gyermek ne csak halljon, hanem lásson is, és ököllel foghatólag megértsen mindent, a mit tanul.

De ha utoljára is mindig mindent valóságban nem adhat is a tanitó a gyermek kezébe, azért mégis segithet magán, ha jó és hü képek állnak rendelkezésére, melyeket a gyermekek érdekkel szemlélnek. Nem kell bántani azt a tanitót, ha iskolájába a szükséges jó tanszerek sorában a képeket is beviszi, mert a szemléltető képek fontosságát nem lehet eléggé kiemelni annak, a ki látta, hogy egy ügyes tanitó minő használt tudja azoknak venni.

A szemléltető képek sorában nemcsak Magyarországon, hanem talán a külföldön is páratlanul áll az a gyüjtemény, melyet a közoktatási miniszterium ad ki, s melynek fele már megjelent, másik fele pedig már készül s valószinüleg nemsokára közre lesz bocsátva. E vállalatot Gönczy Pál tervezte és pedig olyanformán, hogy legkitünőbb művészeink vegyenek benne részt, a mi több oldalról is érdekessé tette a kitünő gyüjteményt. A módszeres összeállitás, melyet a tanitás czéljai követelnek, itt-ott módosult ugyan a művészi szempontok miatt, de el nem veszett. S a veszteségért gazdagon kárpótol, tanitót és növendéket egyaránt, az aesthetikai hatás, melyet e képek keltenek. Az a husz szép szinezett kép, mely eddig megjelent, ugy van rajzolva, nyomatva és szinezve, hogy tiz-tizenöt belő'e valóságos magyarországi életkép, mely megszólalásig hiven tükrözi az életet a növendék előtt, s mig érdeklődését megragadja az élethüség, kedélyét meglopja a művészi hatás, mert a szép mindenkor hat, s bármily lassan és titkon, de örökké működik és alakit.

Nem tudjuk eléggé méltányolni azt a szives készséget, melylyel művészeink e képek kiállitására vállalkoztak. Oly kevés van nálunk egyházban és iskolában, sőt minden téren, a mi aesthetikailag képezné ifjuságunkat, hogy e képek valóságos eseményül tekinthetők iskoláink s talán társadalmunk életében. Régi, mindennapivá vált görög mondás, hogy a szép jó is, s a kettő együtt jár; de nálunk a szépet elhanyagolták, s az aesthetikai képzésre igen keveset adtak. A görög szellemet ritka országban emlegették többször, mint nálunk; de a görög nevelésmód gyakorlati életbeléptetését elhanyagolták. Edzeni a testet, gyakorolni az észt; nemesiteni a jellemet, edzeni az akaraterőt; emelni az erkölcsi érzést, s müvelni a kedélyt; s ezt mind együtt és egyszerre, iskolában és társadalomban, magán körben és közéletben: ez az igazi nevelés. Ekkor sok testi erőt és sok lelki finomságot érünk el: amazt a tornával, emezt a művészettel.

Ennek egyik legelhanyagoltabb részét is pótolni fogja a szemléltető képek gyüjteménye, mert az iskolai oktatásban az igaz és jó mellett a szépnek ez lesz egyik legfőbb képviselője.

Midőn e gyüjteményt ajánlani akartuk az elemi iskolák figyelmébe: egyuttal bemutatjuk annak egyik legszebb lapját Székely Bertalantól, mely a magyarországi „baromfiudvart“ vagyis „házi majorság“-ot ábrázolja. A pulykáktól a kis csirkékig, a ludaktól a galambokig ugyszólván minden egyes alak külön megfigyelés eredménye. Az a változatosság e szárnyasok állásában, helyzetében, s az a kifejező helyzet, melyben mindegyiknek, ugyszólván, a benső világa is tisztán visszatükröződik, mutatja, hogy Székely Bertalan tanulmány tárgyává tette ezt a tért is, mielőtt munkájához ült, s a baromfiak boncztana mellé a majorsági „lélektan“-t is elleste, hogy hat-hét pulykát ugyanannyi jellemző kifejezéssel vessen papirra. Valamint az egész gyüjteményhez, ugy ehhez a képhez is egészen képzett és müvelt tanitó kell, hogy méltányolni és kellően kimeriteni képes legyen. Nem tekintvén oktatástani szempontból, a kép maga szól magáért, s hogy az eredeti szinezett lap mily kedves kis költői darabja az életnek: azt mindenki képzelheti, a ki ismeri Szókely művészi ecsetjét és fáradhatatlan mügondját.

D. J.

Török sirkápolna.

A ki török földön megfordult, bizonynyal érdeklődéssel látogatta meg a török sirkápolnákat (türbé) is, melyek egeszen sajátságos jellegüek. Minden nagyobb török imaház mellett, rendesen annak udvarában, láthatók a sirkápolnák, melyekben az imaház alapitója, vagy valamely szent életü férfi földi maradványai nyugszanak. De nemcsak az imaházak mellett, hanem külön is találunk elég türbét, melyek némelyike épitészeti tekintetben is megérdemli a megtekintést.

A türbék különösen Sztambulban igen nagy számban találtatnak, s az utasokon kivül ájtatos igazhivők is nagy számmal látogatják.

A türbék nem épülnek meghatározott stylben, hanem az épitész izlésétől függ azok épitése; de a berendezés mindeniknél ugyanaz marad. A türbének legelső és határozó jellege a koporsó (szanduk), mely üres és a halottnak állásához és korához képest különféleképen van feldiszitve. A koporsó alatt, a földben, kifalazott sirboltban nyugszik a halott s a koporsó csak külső disze, megjelölése a helynek, mely alatt a halott örök álmát aluszsza. A türbe egyéb tárgyai a függőlámpák, a koporsók körül felállitott nagy viaszgyertyák, az állványokra elhelyezett korán-példányok és majdnem minden türbében látható egy sarokban a nagy álló óra. Az órák járására a türbe őre vigyáz fel, s az igazhivők, kik a türbe előtt elhaladnak, betekintenek annak ablakán és az ott levő óra szerint igazitják zsebórájukat. Erre pedig Törökországban gyakran szükség van; mert az időszámitás a hold szerint történvén, s a nap lemente elhatározó levén az időjárásra, az órákat mindennap kell igazitani. Ez a papok tiszte, kik a közhelyeken felállitott óráknak őrei és szabályozói. Minden türbe mellett rendesen közkutak is vannak, hol mindenki ingyen kap ivóvizet. E kutak rendesen nyolczszög alakban vannak épitve és kioszkhoz hasonlitanak, melynek vasrácsaihoz érczcsészék vannak lánczolva. A kut fülkéjében egy őr tartózkodik, a ki a csészéket vizzel tölti meg, mihelyt kiürültek. E vizosztás ott valódi jótétemény a szegénynyebb járó-kelőknek, mert különben minden ital vizet pénzen kell megvenni. E jótétemény a halott lelki üdvéért történik.

A nevezetesebb türbék mellett szegénykonyhák (imaret) is vannak felállitva, hol minden vallás és nemzeti különbség nélkül mindenki ingyen részesülhet táplálékban. Sztambulban naponként 30,000 embert látnak el étellel a szegény-konyhákban.

Nevezetesebb türbék Sztambulban a II. Mohammed, Sahzádé, I. Szulejman, II. Szelim, Valide Terkhan Szultán, III. Musztafa, Abdul Hamid, II. Mahmud, Szultán Abdul Medsid és a Szultán Abdul Aziz most épült türbéje.

II. Mohammed türbéje (1481.) az általa épitett imaház szomszédságában épült sokszögü kápolna, középen a koporsóval, gyertyákkal és korán-mondásokkal diszitve. Itt őrzik a prófétának egy fogát is, melyet a bedri ütközőtben ütöttek ki ellenei.

I. Szulejman türbéje (1566.) szintén az általa épitett pompás dsámi mellett van; nyolczszögü diszes épület különféle szinü márványból és diszes kupolával, mely négy fehér márvány- és négy porphyr-oszlopon nyugszik. A kupola boltozata szines arabeszkekkel van tarkitva. E türbében nyugosznak I. Szulejman, és két utódja II. Szulejman és II. Ahmed és az előbbinek leányai. A koporsók gazdag hímzésekkel és drága sálokkal vannak boritva s turbánokkal és forgókkal vannak diszitve. Mikor az igazhivők imádkozni jönnek e türbébe, a koporsók fejénél és lábánál tizenkét nagy gyertyát gyujtanak meg.

A ki Sztambulban a pompás Aja Szófia dsámit (nagy imaház) megszemléli, annak déli udvarában találja a II. Szelim által 1575-ben épitett sirkápolnát, melyben az alapitón kivül az ő neje: Nur Banu (Világosság asszonya), fia III. Murad, öcscse III. Mohammed és az általa meggyilkolt tizenkilencz ifju herczeg és a szintén ő általa életkenységből kivégeztetett fia Mahmud nyugosznak. A gyönyörü, fehér-márvány sirkápolna belseje igen diszesen van berendezve. A testvérgyilkosnak bársonynyal beteritett és gyémántos föveggel ékitett koporsója körül a tizenkilencz herczegnek egyszerü fehér turbánnal jelölt koporsói láthatók. III. Mohammed e türbébe 1602-ben temettetett el.

II. Mahmud türbéje (1833) az Égett-Oszlop szomszédságában van. II. Mahmud, a janicsárok eltörlője, abban a sorsban részesült, hogy sirkápolnája épen azon téren épült, hol a féktelen katonai kasztra épen az utolsó csapást mérte. Beláthatlan messzeségben csak füstbarnitotta romokat láthatni, melyeknek helyén hajdan pompás janicsárlaktanyák állottak; de mióta e katona kasztot (1826) eltörölte Mahmud, azóta e romokat bántatlanul hagyták, csak sirkápolnát raktak köveiből Mahmudnak, ki őket elpusztitotta. E türbe legszebb egész Sztambulban. Köralaku és kupolás épület fehér márványból rakva, korinthusi pilaszterekkel diszitve s hét aranyozott rácsos ablakon át nyeri világosságát. A szultán koporsója a leggazdagabb himzésü bibor bársony takaróval van befödve, melyre keresztben a legdrágább sálok vannak takarva; a fejénél gyémánt forgós fez áll. Körülötte fekszik neje, öt leánya és nővére. A szultán és nejének koporsóját gyöngyházzal kirakott rács zárja el s tömör ezüst gyertyatartókban nagy viaszgyertyák és korán-állványok láthatók. A falak körül is több állványon, gyönyörü kéziratban, több korán van felnyitva odalánczolva. A könyvekhez nem szabad hozzá nyulni, mert szent példányoknak tartják. E türbét még Mahmud életében épitették és a porta fermanjával mindenki meglátogathatja; de az őr egyszerü borravaló előtt is megnyitja a csinnal és fényüzéssel berendezett türbe ajtait.

Az uralkodók türbéi után meg kell emlékeznem a szent férfiak türbéiről, melyek nemcsak Sztambulban, hanem vidékszerte is több helyütt találhatók. Ezek is ugy vannak berendezve, csakhogy a sirboltból a rácsozattal ellátott ablakig egy bádogból készült szócső vezet fel. E sirokat az igazhivők nagy számmal látogatják s ott imájukat elvégezik. A szócsőn pedig, midőn imájukat elvégezték, Jahut mormognak az alvó szentnek fülébe, hogy Allah előtt közbenjárójuk legyen. De betegek, nyomorékok és inségesek, vagy fogadalmukat teljesitő igazhivők is, gyakran távol vidékekről felkeresik e türbéket, ott végezik ájtatosságukat, a betegek és inségesek pedig javulásért könyörögnek. Mielőtt fogadalmukat elvégezték, egy szalagot kötnek az ablakrácsra, jelül annak, hogy itt jártak és szavukat beváltották; a betegek e szalagot azon ruhadarabjukból szakitják le, melyet betegségük alatt testükön viseltek. Azt hiszik ugyanis, hogy ez által megszabadulnak a bajtól. Az ablakrácsról százával lelógó rongydarabok és czafrangok porral belepve, esőtől és naptól megfakulva, nagyon sajátságos képet tüntetnek fel a szemlélőnek, főleg ha e furcsa disznek értelmét nem tudja.

Pár évvel ezelőtt, midőn a lóvonatu vasutat épitették Konstantinápolyban s azt az uj hidtól a tengerpart mentében vezették Besiktás felé, több szentnek türbéjét kellett lerontani, minthogy a tervbe vett vasut utjába estek. A fanatikus nép e kegyeletlen tett miatt annyira felzúdult, hogy a szentek sirjait profán kezekkel feldulni kezdő kőmüvesek ellen támadást intézett s ezek csak fegyveres erő mellett végezhették munkájokat.

Erődi Béla.

Az Egyesült-Államok hirlapjai.

Az észak-amerikai Egyesült-Államokban — legujabb ottani adatok szerint — jelenleg 7736 hirlap és folyóirat jelenik meg. Ezek közül 1086 Uj-York államban, 707 Pennsylvániában, 642 Illinoisban és 537 Ohió-ban lát napvilágot.

E hirlapok közül 7301 az Unió uralkodó nyelvén, vagyis angolul van irva, 338 németül, ez utóbbiak közül 59 Pennsylvániában, 51 Uj-York államban, 40 Ohióban, 28 Illinoisban, 27 Wisconsinban, a többi pedig elszórtan a többi államokban jelenik meg. Franczia nyelvü hirlap 27 van, melyek közül 12 Louisianában, 5 Uj-York államban, 3 Massachusettsben (ezek franczia-kanadai lapok), 2 Kaliforniában, egy-egy Illinoisban, Minnesotában, Vermontban és Rhode-Islandban. A franczia „Tour du Monde“ melynek egyik legutóbbi számából ez összeállitást átvettük, hozzá teszi, hogy az amerikai statisztikai kimutatás az ottani franczia hirlapok számát kevésre teszi, mert közelebbről a nyugoti államokban még három vagy négy franczia és kanadai hirlap indult meg. Ezek: a „Courrier de l'Ouest“ St. Louisban Missouri államban; a „Pionier“ Michiganban és egy uj lap Chicagóban.

A két skandináv, t. i. svéd és norvég nyelven 10 jelenik meg Illinoisban s ezek közt 6 magában Chicagóban; Uj-York államban 5, ezek közt 4 Uj-York városában; 3 Minnesotában stb.

Van 23 spanyol hirlap: 11 Uj-Yorkban, 7 Uj-Mexikóban, 3 Kaliforniában, 1 Texasban és egy Coloradóban. 8 hirlap jelenik meg holland nyelven: 6 Michinganban, 2 Jowában. 5 jelenik meg gaël (walesi és skót celta) nyelven: 2 Utiában, 1 Remsenben (Uj-York államban), 1 Pittsburgban és az ótódik Scrantonban (Pennsylvánia). 4 van cseh nyelven: Jowa-Cityben, Omahában, Clevelandban és Racine-ben (Wisconsin). 3 van lengyel nyelven: Chicagóban, Detroitban és Uj-Yorkban. 2 van olasz nyelven: Philadelphiában és San-Franciscóban. Végre egy havi közlöny jelenik meg portugál nyelven Uj-Yorkban.

Van ezeken kivül két vagy három indián nyelvü hirlap is, melyek az indián szöveg mellett annak angol fordítását is közlik.

S. L.

A REJTELMES SZIGET.

Harmadik rész: A sziget titka.

III. Fejezet. A hajótörés magyarázata. Kutatások. A kidőlt távirda-oszlop. Harbertet meglövik.

— Mi történt? — kiáltott egyszerre öt hang.

— Most végre mindent meg fogunk tudni — felelt Cyrus.

— Mit?

— Majd később!

A hajóból nehány perczig semmi sem látszott. A viz hatalmas sodra, a még fel-felbugyogyanó viztölcsér hullámvetése, elvitte magával darabjait.

Egy idő mulva azonban a két árbocz vitorlástól fölmerült. A hajó dobja is ott kezdett lebegni a vizen.

— Csolnakba! — kiálta Pencroff. — Fogjunk ki, a mit lehet.

— De ne feledjük, hogy a kalózok közül hat a szigeten van s fegyveresen.

— Hat hat ellen; a játék egyenlő.

— Igaz, de azért szükséges a vigyázat.

Pencroff és Ayrton ismét a csónakba szálltak, s hatalmasan eveztek a tört hajó romjai felé. A mi csak elválhatott a hajó testétől, fenn uszott a vizen. Nehány hulla is; s köztük Ayrton a Harvey-ét is megismerte. A mit csak lehetett, elfogtak, s kötelekkel a partra huzgálták. A hajó dereka azonban csak akkor ütötte ki magát a mélyből, a hol megfeneklett, mikor a visszavonuló dagály az apálynak adott helyet.

Mi történt a brick-kel, az iránt megoszlott a szigetbeliek véleménye. Pencroff azt a nézetet vitatta, hogy a lőpor-rekesz a folytonos lövöldözés közben nyitva volt, s egy hajóslegény vigyázatlansága robbantotta föl a hajót. De akkor sokkal nagyobb romlásnak kellett volna rajta történni. A másik nézet az volt, hogy valamely fenéksziklán akadt fenn a hajó. De akkor mit jelentett az a fölemelkedése, egy óriási viztölcsér hátán. — Egyedül Smith Cyrus nem nyilatkozott. Pedig világos, hogy ő is csak gondolt valamit, s kereste a megfejtését annak a mi történt.

Dél elmulván (s a halálra éhes szigetlakók ugyancsak hozzá láttak az ebédhez) — ismét csolnakba ültek s a hajótörés helyére visszatértek. Most már a hajó dereka is ki volt a vizből, s egész erővel hozzá lehetett látni a zsákmányoláshoz. A hajó maga szánalmas képet mutatott. Derékban volt ketté roppanva s a törésnél irtózatosan szétzuzva. De a zuzódás nem terjedt ki a távolabbi részekre, mint lett volna kétségkivül, ha a lőporkészlet felrobbanása okozta volna a katasztrófát. A másik föltevésnek azonban még kevésbbé kedvezett a hajó körüli szemle: sziklának az egész csatorna-fenéken nyoma sem volt.

A hajóban talált holmi a legváltozatosabb s elég gazdag volt. Látszott, hogy a Speedy meglehetősen megrakodott rablásaiból. De ezuttal nem magának, hanem a sziget lakóinak javára, a kik magukat ugyancsak gazdagon elláthatták minden szükségessel róla. A hajó azon részében, melyet Ayrton kimutatott, a lőporos rekeszt is megtalálták. Most már Pencroffnak is meg kelle győződni, hogy a Speedyt nem a saját lőpora robbantotta föl. A lőporkészlet, ércz dobozokban, a viztől meg nem rontva, ott feküdt rekeszében; a tömérdek löveg, golyók és lőpor, felhalmozva: hosszu időre védelemképessé tették volna a kalózhajót, ha külső veszedelem nem éri. De mily természetü volt ez a kül-veszedelem?

Esti öt órakor, a dagály visszatértekor abba kelle hagyni a munkát. Nehéz nap volt, de sokra is mentek. Váratlanul jutottak nagy gazdagsághoz. Pencroffnak volt nagy öröme, mikor nagy csomagdohányokat, hordó söröket és szeszes italokat, nagy mennyiségü hust, — aztán puskákat, házi s kézi eszközöket, kovács és lakatos müszereket, pamut-holmikat, lisztet, s egyéb mindenfélét találtak.

Az egész idő alatt, sőt a rákövetkezett éj lefolytában sem mutatták magokat a szigetre menekült kalózok.

A következő három nap a hajóromról megmentett holmi betakaritásával s a gránitlaki üregekben való elrakodással telt el. Apály alkalmával hordották ki a holmit; dagálykor hordták haza és rakták el. Még a lánczokat is sikerült kihuzni a partra; s azok segélyével aztán a négy ágyut is. Igy nem csak élelmi-, hanem fegyvertáruk is egyszerre váratlan gyarapodást nyert.

Mikor mindezzel készen voltak, az idő rosszra fordult, s egy erős vihar végkép megsemmisitette a hajó romjait. A katasztrófa után egy héttel nyoma sem látszott a Speedynek a csatornában. De pusztulásának titka még mind nem volt megfejtve. S talán örökre is rejtély marad, ha egy nap (november 30-kán) Nab, apály idején a fövenyes parton őgyelegve, egy hat lábnyi hosszu s egy láb átmérőjü érczhenger-cső felét, a mint hosszában ketté volt repedve, vagy inkább szakitva — nem találta volna meg, a fövenybe furódva.

Ayrtont is segitségül hivta, s a henger darabját Smith Cyrushoz vitték, a ki a barlangnál fölállitott műhelyben volt elfoglalva.

— Hát te csak azt állitod — mondá a mérnök a vele ott dolgozó Pencroffhoz fordulva — hogy a Speedy nem fennakadás következtében pusztult el?

— Azt hát; hiszen ön is tudja, uram, hogy az egész csatornában nincs szikla.

— De hátha ebbe a vashengerbe akadt?

— Hogyan? e kürtő-darabba? Mit akar ön ezzel mondani?

Most Cyrus a többihez fordult.

— Nem láttuk-e mindnyájan, hogy a hajót, mielőtt elsüllyedt volna, egy hatalmas viztölcsér emelte magasra?

Ezt mindnyájan erősitették.

— Hát azt tudjátok-e, mi okozta a viztölcsért? Ez a vas-kémény ni! Mert lássátok, ez nem egyéb volt, mikor t. i. egész volt, mint egy hatalmas villany-telep!

— És ki tette oda ezt a villany-telepet? — kérdék a többiek.

— Arra csak annyit felelhetek barátim, hogy én nem. De hogy hatalmas egy villany-telep volt, azt megitélhetitek a következményéből!

Valóban, ez volt az egyetlen magyarázata a viztölcsér hatalmas emelkedésének, a hajó ketté szakadásának s mindennek, a minek tanui voltak. De e vascső és villanytelepe ott léténeк titkát: azt nem birták megmagyarázni sehogy. Kitette azt oda? Ki volt az a jóltevő gondviselés, mely rajtok ebben az utolsó veszedelemben is segitett, mint segitett volt már másszor is, láthatatlanul, észrevétlenül? Mert hogy egy és ugyanaz a rejtélyes lény volt, a ki Cyrust a tengerből kimentette, a ki a palaczkba zárt levelet irta, a ki számukra a legszükségesebbekkel telt szekrényt odajátszotta, a ki a Tábor szigetről visszatérőknek a jeltüzet gyujtotta, a ki a pekari-malaczba a golyót lőtte, — a ki most a Speedytől őket megmentette: ezt nemcsak regényes ösztönük, hanem a tények összevetése is elhitette velök. Végtelen adósságra érezték magokat kötelezve iránta; de hogy annak csak egy részét is lefizethessék, vagy legalább hálájokat kifejezhessék iránta: mindenek előtt ismerniök kellett volna ez ép oly hatalmas és jóltevő, mint rejtelmes barátot!

— Keresni fogjuk őt! — mondá Cyrus.

— De ha maga nem akarja, hogy megtaláljuk, nem is fogjuk őt megtalálni! — jegyzé meg Pencroff's egyszerü megjegyzése igazságát mindenki átlátta.

Ez azonban nem volt ok, hogy ne keressék. Elhatározták tehát, hogy a sziget egy zugát sem fogják felkutatatlan hagyni.

Mielőtt ahhoz kezdhettek volna, az évszak sürgetős munkáit akarták bevégezni, s a mi teendőjük még a kalózhajón talált és megmentett tárgyak körül volt, be kelle fejezniök. Kettőztetett erővel végezték az aratást és kerti vetemények betakaritását. A gránithâz üregeiben elhelyezett s halomra hordott holmit rendezték, s e végből még egy pár alkalmas barlangüreget is raktárul és kamrául rendeztek be. Nagy gondot adott a viz által megtámadott és rozsdásodni kezdő ágyuk kitisztogatása. Ezzel Pencroff és Nab felváltva bajlakodtak s a csiszolás és fényesitès munkája nagy időt és sok erőt vett igénybe. Mulatságos volt, a mint Nab egész erővel dolgozott, Joupe mester, a majom pedig fehér kötényével mellette állott és adogatta neki a vasport a tisztogatásra. Mikor mind a négy ágyu ki volt fényesitve és sorba állitva, felszerelték s kettőt a gránit-ház ablaka és ajtaja elé állitottak, ugy hogy a sziklalakás egész kis Gibraltár képét öltötte. A más két ágyut a kikötőben vonták fel, hogy a sziget bejáratát őrizze.

Mind ez idő alatt a szigetre menekült hat rabló semmi életjelt nem adott magáról. Pencroff sürgette társait, hogy tartsanak hajtó vadászatot, mint valami jaguárokra. De a Cyrus tanácsára még is abban állapodtak meg, hogy bevárják, hadd támadjanak azok s magok részéről a vigyázatra — és ha kell majd, a védelemre szoritkoznak.

Még egy munka állott előttök; s ez épen a lehető megtámadásra való tekintetből; végkép eltüntetni nyomát is annak, hogy a gránitháznak a tó felül is van bejárata. Ezt könnyen elérhették a tó visszinének némi fölebb emelése által, a mi nem volt nehéz, mert csak a két lefolyásnál, — a glycerin patak és a nagy vizesés kiindulásánál, kövekkel kellett a kifolyást elzárni, hogy a vizszin emelkedjék; a mi nehány napi munkával végre is lőn hajtva.

Ayrton ez alatt visszatért az akolba, mert ott is teendők voltak, az állatokról is kellett gondoskodni. Cyrus előbb nem akarta magát bocsátani, nehogy a kalózok ott megtámadják. De Ayrton biztositotta, hogy nem fél semmitől, aztán ott a távirda, ha baj lesz, azonnal segit-

séget fog kérni. Elment tehát, s egy óra mulva már jött a távsürgöny, hogy szerencsésen megérkezett s mindent rendben talált.

Deczember 9-kén végre megindulhattak a czélba vett kutatásra. Nabot a gránitház őrizetére hátra hagyták, a ki őket a folyóig kisérte s ott a hidakat felvonta mögöttük, de megegyeztek, hogy szükség esetében a táviró által fogják értesiteni. Ayrton az akolnál volt; s igy négyen indultak utnak: Cyrus, Spilett, Pencroff és Harbert.

Minden pontot, a százszor járt uton is, figyelmesen átkutattak; megnéztek minden bokrot, minden sziklát, minden barlangot. Lassan és vigyázva haladtak előre, hogy mindent tökéletesen szemügyre vehessenek.

Pencroffnak nagy aggodalma volt, hogy hajójukat, a Bonaventurát nem érte-e valami baj? Ha a kalózok rá találtak akadni, vagy leszerelték s szétrombolták, vagy megszöktek vele. Ez utóbbi annál valószinübbnek látszott, mert eddig a szigeten semmi nyomuk nem mutatkozott.

Nab egész erővel dolgozott.

Harbert, golyótól találva, összerogyott.

A REJTELMES SZIGET.

Most annál inkább siettek az akol felé, méltán gyanitva veszedelmet Ayrtonra nézve. Egy jó órai járás volt még addig, de nekik ezuttal alig volt több egy félóránál, annyira kettőztették lépéseiket. Mikor a kis patakhoz értek, mely a Vörös patak ága volt s a rét öntözésére szolgált, meglassitották lépteiket, hogy ne érjenek fáradtan az akolhoz, ha netalán ott mindjárt igénybe lesz véve erejök és tevékenységök. Fegyvereiket töltve és készen tartották minden zott. Ez uttal azonban a Pencroff aggodalma teljesen felesleges volt. A Bonaventurát a maga helyén találták és pedig bántatlanul kikötve. Hanem a mi Pencroffot meglepte és bámulatba ejtette: nem ugy volt megkötve, a hogy ő megkötötte; egészen más fajta csomóra volt a kötele, mint a hogy ő mindig kötni szokta, nem is tudná már máskép, annyira rá áll a keze. Pencroff kész volt megesküdni, hogy a Bonaventurát eloldotta s ujra kötötte valaki; tehát bizonyosan használta is. De ki? a kalózok-e? vagy ismét az a rejtélyes jó barát? és mi végből?

Egy pár nap eredménytelenül telt el. Harmadnap visszatértek a gránitlakba, pihenni. Azt hitték, Ayrtont is ott fogják találni, mert e napra igérte hogy feljő. Ayrton azonban nem volt ott. Táviratoztak neki. Nem felelt rá. Talán nincs az akolban, vagy talán épen utban van hozzájok, — gondolák. Vártak. De az éj leszállt s a reggel is felviradt a nélkül, hogy Ayrton megjelent volna. Ujra sürgönyöztek; ismét semmi felelet. Most már komolyan kezdettek aggódni miatta s elhatározták, hogy (Nabot ismét visszahagyva) mind a négyen keresésére indulnak. Ezuttal Top is velök ment; szaglálásának jó hasznát vehették.

Az uton aztán meglelték az okát, miért nem felelt Ayrton a sürgönyökre. A táviró vonalán haladva, annak közepe táján a vonalt megszakitva találták. Egy oszlop ki volt dőlve, vagyis inkább emberi kézzel gondosan kiásva a földből, s a sodrony erőszakkal elvágva. Tehát az ő sürgönyeik meg sem érkezhettek Ayrtonhoz, ő sem sürgönyözhetett nekik vissza.

eshetőségre. Top elől ment, szimatolva, s lassu morgó ugatást hallatva, a mi nem jót jelentett.

Végre az akol deszkakeritése állott előttök, kibontakozva a fák sürüjéből. Semmi rendetlenség, vagy erőszak nyoma nem látszott rajta. Ajtaja be volt csukva mint rendesen. Mély csend uralkodott köröskörül. Sem a juhok bégetését, sem az Ayrton hangját nem hallották.

— Menjünk be! — szólt Smith Cyrus; s azzal előre lépett, mig a többiek kisse mögötte maradtak.

Cyrus benyult az ajtó léczei közt s felemelte a belső reteszt és épen be akarta taszitni az ajtót, mikor Top hangosan kezdett ugatni. Ugyanazon pillanatban lövés történt belülről s arra künn egy fájdalom-kiáltás felelt.

Harbert, golyótól találva, összerogyott.

Pencroff, eldobva fegyverét, hozzá rohant.

— Megölték! — kiálta — megölték gyermekemet!

(Folyt. követk.)

Egyveleg.

— **A glycerin.** E fontos vegyi terméket, mely a szappangyárak hulladékaiból készül, pár évtizeddel ezelőtt mint értéktelen portékát eldobták. Ma már oly kedvelt kereskedelmi czikké lett az, hogy előállitására egyedül Franczia országban 15 millió tonna anyagot használnak fel évenként.

— **Husevő növények.** Ama ritka népszerüséget, a melynek Darwin munkái Angolországban örvendenek, mi sem bizonyithatná be kézzelfoghatóbban, mint az a tény, hogy közelebbről egy falusi ember, ki egy kosár kereklevelü harmatfüvet (Drosera rotundifolia) vitt Londonba, e növényeket igen jó áron adta el a főváros utczáin. E növény egyike azoknak, melyek Darwin „Rovarevő növények“ czimü legujabb könyvében ismertetve vannak.

— **Semmi sem uj a nap alatt.** Bölcs Salamon minden nap tapasztalható nagy igazságot fejezett ki fentebbi szavaival. Eddig azt hittük, hogy a Boyton, Merriman s mások által föltalált életmentő ruha egészen uj találmány, s ime a londoni „Times“ egyik levelezője azt irja, hogy a British Museum ama márvány lapjai között, melyeket Ninivé romjaiból ástak ki, van egy dombormüvü kép is, mely arról tesz bizonyságot, hogy Ninivé lakói jól ismerték az efféle készülékeket. Ugyanis a kérdéses márványlapon egy férfi alakja látható, a mint épen valami nagy vizen uszik keresztül. Csipője körül, hihetőleg állatbőrből készült, tömlő van kötve és ez tartja őt a viz felületén, mig kezeivel előre mozgatja magát, azaz uszik. A tömlő egyik végébe, a mely az uszónak álláig nyulik, egy kis szájcső van dugva, melyen át a tömlő szükség esetén felfujható.

— **Bukovina 1775-ben és 1875-ben.** Bukovina száz esztendő óta osztrák tartomány s ez idő lefolyása alatt jelentékenyen haladt. 1775-ben a lakosság összes száma 75 ezer volt, kik 3 városban és 229 faluban laktak, ma 5 városban, 19 mezővárosban s 285 községben 543,426 lakos él, köztük 9238 magyar. 1775-ben oktatást csak egy pár kolostorban nyujtottak; ma közel 200 népiskola, 5 középiskola, 4 szakiskola van s legközelebb egyetem is nyittatott. Száz év előtt csak 375 ezer hold föld volt müvelve s az is félig ugarban feküdt, ma 48 ezer. A gabnatermelés s állattenyésztés szintén oly mérvben emelkedett. Mesterséges utak s posták akkor egyátalában nem voltak, ma vasut is van, 78 posta- s 18 távirdaállomás. 1775-ben volt 27 kereskedő, ma 3718. A közigazgatás és igazságszolgáltatás szintén jelentékenyen javult, de ezzel együtt a nép is germanizálva lőn, mire nagy befolyást gyakoroltak a 7 ezerről 51 ezerre szaporodott zsidók.

A budapesti népszinház megnyitása.

A népszinház megnyitása tehát megtörtént.

Az irodalomnak és szinészetnek ünnepe volt a pénteki este, midőn a magyar szinmüvészet második csarnoka megnyilt a fővárosban.

A vidám múzsa derülten mosolygott; uj kedvvel, uj élettel vonult be birodalmába.

A főváros közönsége nagy érdeklődéssel várta ez estét; gyorsan vette a jegyeket, melyek nagyrésze már az előadások egész sorozatára le volt foglalva a megnyitás napjának reggelén. Vidékről is nagy számmal jöttek a távirati megrendelések, melyeknek alig lehetett eleget tenni.

A vig múzsa jó kedvvel fogadta a közönség hódolatát, mely jóindulatu előleg gyanánt esett, s melyet utólagosan fog megérdemelni és megtartani.

A megnyitás napján estefelé megindult a közönség a kerepesi uton ki az uj palota felé, mely felszerelve, feldiszitve, ünnepi fényben várta az első vendégeket. A közönség, mely az első előadásra megjelent, szintén ünnepi közönség volt, de a társadalom minden rétegéből.

A fejedelmi páholyon kivül az udvar kisérete számára három páholyt és nehány körszéket tartottak fenn; egy páholyt pedig József főherczegnek, mig a miniszteriumot és a főpolgármestert szintén egy-egy páholy várta. A kaszinó tagjai, az általok állandóan kibérelt erkélyen foglaltak helyet. A szinház többi részét a népszinházi bizottság tagjai, irók, képviselők, a főváros közönségének förangu és polgári osztálya, s a középosztály és a hivatalbeliek nagy serege, a tanuló ifjuság egy szóval minden osztály képviselve volt a különbféle fokozatu helyeken a páholyoktól a karzatig.

E hó 15-én, pénteken reggel, a következő szinlap jelentette az első előadást, melylyel a népszinház megnyittatik:

NÉPSZINHÁZ.

Budapest 1875. október 15-én.

Megnyitó első előadás.

Ünnepi nyitány Mosonyitól.

I. szakasz:

Fölavatás.

Allegorikus jelenet.

Személyek:

A géniusz	Rákosi Fáni
Thalia	Parténiné
Bohóság	Dancz Nina
Korcs magyar	V. Kovács
Idegen bohócz	Solymosi

Réthy szelleme, Megyeri szelleme és Szentpéteri szelleme.

Leánykérő.

Népszinmü 1 felvonásban. Erdélyi József után R. Zenéjét szerkesztette Erkel Gyula.

Személyek:

Sugár Mihály, gazdag paraszt		Zádor
Kata, a leánya		Sziklai Emilia
Szamos Ferencz, juhász gazda		Parténi
Villám Bandi, bojtárja		Szabó Bandi
Illon Peti, gazdag legény		Előri
Kántor		V. Kovács
Panna,	falubeliek	Klárné
Czifra Terka,		Arvai Gizella
Orzse,		Szigeti Luiza
Sári,		Szücs Kata
Margit,		Horváth Paula

Lakodalmas nép.

II. szakasz:

Jeremiás siralmai.

Bóhozat 1 felvonásban. Irta Vidra Sipka.

Személyek:

Bibiresóki Tóbiás, józsefvár. házi ur	Tihanyi
Lidi, leánya	Dancz Nina
Skolasztika vén kisasszony Bibircsóki testvére	Klárné
Karcsu Pista	Karikás
Szuszinka Jeremiás, orvos	Együd
Jutka, cseléd	Rákosi Fáni
1-ső biztos	Vasvári
2-ik biztos	Kolozsvári

III. szakasz:

A király csókja.

Operette 1 felvonásban. Irta Berczik Árpád. Zenéjét szerzette Huber Károly. Vezényli a szerző.

Személyek:

Rózsa a szép juhászné, a budai hegyekben	Sziklai Emilia
Lóránt, jegyese	Kápolnai
Drugeth, udvarbeli, Mátyás király udvarán	Solymosi
László, apród	Oroszi Georgina
Elek, apródok	Kiss Paula
Jenő, apródok	Fekete Julia

Végül:

Lándzsa-táncz.

Előadja Fehérvári Tekla, Jeszenszki L. és a tánczkar.

Az összes diszleteket festette: **Lehmann Mór**, a nemzeti szinház főfestője. Az első függönyt tervezte és rajzolta **E. Heinrich**, festette Lehmann Mór. — Az összes gépezeteket készitette **Galló**.

*

Az előadáson Ő Felsége a király is megjelent s a jobboldalon az előszini páholyok közül a középsőt foglalta el az első emeleten. Mellette való páholyban a trónörökös ült, mig a másik oldalon b. Wenckheim Béla miniszterelnök, Tisza Kálmán és Szél Kálmán, stb. képviselték a kormányt.

A szinház minden részletében megtelt s a mint a király és kisérete megjelent: a közönség hármas „éljen“-nel üdvözölte Ő Felségét s nem sokára utána felgördült a függöny, s megkezdődött a „Felavatás.“

„Thalia“ és a „Bohóság“ osztoznak egymás közt s „Géniusz“ dönti el köztük a pert, hogy mindenik tetszhetik a maga körében. E darab, mely diszes látványossággal volt kiállitva, a nemzeti szinház és népszinház közötti viszonyt allegorizálta.

A népszinmüben („Leánykérő“) Előry, Zádor és Parténi próbáltak valamit csinálni, minden cselekvény nélküli szerepükben. Sziklai Emilia és Szabó Bandi dalai, talán a közönséggel való ismeretlenségnél fogva, még nem tették azt a hatást, melyet valószinüleg el fognak érni. A „Jeremiás siralmai“ volt az egyetlen darab, mely el is maradhatott volna, sőt el is kellett volna maradnia. Bohózat élcz és szellem, élet és cselekmény nélkül. Nem is tett hatást, hanem „A király csókja“ már ismét jó hangulatot keltett. Nehezen indul, de van benne nehány jó jelenet s Solymosy (egy tót legény alakjába bujt udvarbeli szerepében) sok tapsot kapott s tót dalát és tánczát meg is ujráztatták. Sziklai Emilia kisasszony is neki melegedett és bátrabban játszott, s szintén csinosan és erősebben is énekelt s volt nehány szép dala, mely jövendőt igér.

A karok, mind a zenekar, mind az énekkar, mind a tánczkar igazán jól voltak tanitva s az ének- és tánczkar által adott csoportjelenetek ugy sikerültek, mintha nem is először játszottak volna együtt a közönség előtt.

Az énekkarok közül különösen feltünt hogy a női kar mind egészen fiatal leánykákból áll, kik mégis sok szerencsével járultak az est sikeréhez. Volt bennök kedély és elevenség, a miből helylyel-közzel több is elkelt volna.

Maga a diszes kiállitás s a karoknak e jól sikerült szereplése cléget lesz kezdetnek és foglalónak, hogy buzgóság és szorgalom mellett a társaság teljesen kivívhatja a közönség rokonszenvét és elismerését. A kezdet nehézségeivel a népszinháznak és igazgatóságának, de szereplő társaságának is meg kell küzdeni s ez nem megy rögtön.

E tudatban szivesen üdvözöljük a népszinházat első próbája után s kivánjuk, hogy a közönség szeretetében állandó támaszt találhasson s állandósitván magát a fővárosban: legyen mulhatatlanul szükségessé s aztán hasson, alkosson, gyarapitson!

A népszinmű a nemzeti szinházban.

A nemzeti szinház október 10-ikén tartotta az utolsó népszinmüi előadást. Valóságos bucsuelőadás volt s visszavonhatatlanul az utolsó, mely után sem „közkivánatra“, sem közkivánat nélkül nem következik több, mert október 15-én, pénteken megnyilt a népszinház, mely kizárólagos birodalmába lépett, mint a nemzeti szinház jogutóda, a népszinmüvek előadási jogának a fővárosban.

Szép müsort kap a népszinház, mert az ujabb darabokon (Kazár Emil, Rákosi Jenő, Berczik Árpád, Tóth Ede, Abonyi Lajos darabjain) kivül ott vannak Szigligeti és Szigeti népszinmüvei is, a melyek folyvást megtölthetik a népszinházat, jó előadás mellett. Nem valószinütlen a remény, hogy ujabb darabok is teremnek az uj viszonyok között.

Sokan aggódással tekintenek a népszinmü után, midőn eddigi virágzása helyéről az uj házba ültetik át. Bár csalódnék ez az aggodalom! S hiszszük is, hogy csalódik, ha a közönség rokonszenve átkiséri ezt az igazán nemzeti és tősgyökeres magyar müfajt az uj csarnokba.

Igaz ugyan, hogy a nemzeti szinházban a népszinmü nemcsak a dalos szereplők (Füredi és Hegedüsné, Tamási és Blahánéj müvészetének, hanem a drámai szinészeknek is köszönhette sikereit; de a népszinház is nevelhet magának öntudatosan alkotó müvészeket, kik a nem dalos, népi jellemszerepeket jól fogják játszani. Emlékezzünk csak vissza Réthire és gondoljunk Tóth Somára, kiknek annyiszor tapsolt a nemzeti szinház közönsége népszinművekben!

Vajon nem fejlődhetnek-e ilyenek a népszinházánál is? Igaz, hogy Szigeti József egynehány népszinmüi szerepe, Feleki Lajtos takácsa, Ujházi baktere s még egynehány kitünő alakja Szathmárinénak egy darab ideig másodrangu sorsra jutnak a népszinházban! De ha a Miklósy bódéjában kifejlődhetett Vizváry az alsóbb komikumban annyira, hogy a közönség csupán ő érette is jó darabig felkarolta Miklósy társaságát; ha Debreczenben ugy kiemelkedhetett Sántha — nagy részt szintén népszinmüi szerepekben, hogy a nemzeti szinház méltónak találta őt szerződtetni: vajon nem lehet-e reményünk, hogy a nemzeti szinházon kivül is nevelkedhetnek ujabb müvészek, kik abban a müfajban, melyet kizárólagosan fognak müvelni, a tökély jelentékeny fokára emelkedhetnek!

S a gondos rendezés, szorgalmas tanulás, összevágó előadás már magában is sokat tehet a siker biztositására. A közönség pártfogása és rokonszenve pedig mindezeket megkétszerezheti, s a népszinház akkor fenn fog állni, s a mult vasárnapi előadás csakugyan végleges búcsuja volt a népszinmünek a nemzeti szinház deszkáitól.

A nemzeti szinház pedig kárpótolja magát azzal, hogy a sokféleség helyett hóditani fog az előadások minél müvészibb tökélyével. A magasabb vigjáték, a középfaju drámák, a tiszta tragédiák s az egész opera (operettek nélkül) oly gazdag tér marad a nemzeti szinház számára, hogy azért szini irodalmunk s szinmüvészetünk főirányzója mégis a nemzeti szinház maradhat, s e magasabb fajokat tökéletesebben képviselheti, ápolhatja és fejlesztheti, miután az alsóbbak gondját és kötelességét a népszinházra ruházta át.

A népszinház által átvett népszinmü a nemzeti szinpadon harminczkét évet töltött. Elég idő arra, hogy nagykoruvá váljék és saját szárnyán próbáljon szerencsét. E harminczkét év történetére nézve a következő érdekes adatokat közöljük egyik napi lapunk (a „Hon“) tárczája után.

A népszinmüvek pályája a nemzeti szinpadon épen azzal a darabbal záródott be, a melylyel megnyilott: Szigligeti „Szökött katonájával“. Voltak ugyan népies elemekkel kevert szinmüvek ezelőtt is, de azok részint bohózatok, részint vigjátékok voltak. Ez a mü nyitotta meg a később oly szép virágzásnak indult népszinmüvek aeráját. 1843-ban került először színre roppant hatással, mely nemcsak az eredeti drámairodalomra terjedt ki, ép egészséges lehelletével elsöpörvén a színpadról a romanticismus beteges kinövéseit, melyek azt akkor elárasztották; nemcsak a színművészetre, alkalmat nyujtván az akkori nagy tehetségeknek teljesen önálló, idegentől nem affigált, tősgyökeresen

magyar izü alakitásra, — hanem tényező lett abban is, hogy a szinház akkori kétségbeesett helyzetéből kiemelkedett. Az 1840-ben országossá lett szinház 16,000 frt subvenczió mellett 1842-ben annyira tönkre ment, hogy az orsz. választmányi igazgatóság megbukott, a subvenczión kivül elköltvén még a tőkéből is 28,000 frtot s kénytelen volt a szinházat bérbe adni. Egy lapban nagy betükkel ez állott: „A nemzeti szinházat be kell csukni, mert közönsége nincs.“ Nem is volt. A hétköznapi jövedelem 40, a vasárnapi 80 frt volt. Az aristokraczia nem béreli páholyt, s egy grófnő, a ki páholyt tartott, oly ritkaságnak tünt föl Vör smarty előtt, hogy verset is irt róla.

Az uj igazgatás uj levegőt hozott a szinpadra, az akkori hangulatnak megfelelő szabadelvü irányzat nyert kifejezést a szini deszkákon, ostorozva lettek a visszaélések, melyektől a nemzet immáron szabadulni vágyott, s mindjárt az első egy év alatt 28,000 frtot nyert a nemz. szinház bérlő igazgatója, 1845-ben pedig már azt irták a lapok, hogy „a nemzeti szinházat tágitani kell, mert nem fér be a közönsége.“

Ez örvendetes lendület Bartaynak volt köszönhető, ki az irodalmat buzditotta, a drámai erőket használni tudta. A „Tisztujitás,“ mely akadémiai dijat nyert, folyvást tele házat csinált. Ő maga is pályadijt tüzött ki látványos szinmüre. Egyik versenymü a „Szökött katona“ volt, mely nem nyert ugyan dijat, de annál nagyobb sikere volt a szinpadon. Nem sokára jött a „Két pisztoly.“ A nem-tele ház még nyáron is ritka volt.

Két év mulva az országosan kinevezett főigazgató véget vetett ezen, már az üzérkedésbe menő rendszernek, mely a nemzeti szinházat kivetköztette volna jellegéből s a népszinműveket vasárnapokra tartotta meg, mely intézkedés fenn is tartotta magát a legujabb ideig. A népszinművek még 1848 után is, a mikor a szinház csak gyengén subvenczionáltatott, igen sokáig csináltak tele házakat s jól jövedelmeztek, s most legujabban is ez volt egyetlen müág, mely tiszta hasznot hajtott.

„Annyi bizonyos — irja a népszinmü megteremtője, Szigligeti, a „Dráma és válfajai“ czimü munkájában — hogy a népszinművek kezdetben egy bukófélben levő szinháznak s vegyes ajku és elemü közönségnek irattak. Czéljokat elérték, mert a nem-magyar ajku közönséget is becsalták s aránylag legtöbbet jövedelmeztek, mert legkevesebbe kerültek. Kedvökért 30 év alatt alig szerződtettek nehány tagot (Füredi, Hegedüsné a népszinmü első virágkorában, — Tamási, Blaháné a másodikban) s valamennyinek kiállitása nem került annyiba, mint egy operáé. A népszinmüiró csupán saját és az előadók erejére támaszkodhatott. Bonyolódott is a helyzetek és jellemek által erősen kifejezett cselekményt állitott elő, hogy a magyarul nem értőt is tájékoztassa és mulattassa. Korszerü tárgyakat kellett választania, hogy érdekelni tudjon, s a magyar életet festenie, mely az akkori pesti közönség nagy része előtt ismeretlen volt s már sajátságosságánál fogva is vonzó volt. Azelőtt még a magyar bohózatokhoz is német zenét irtak s gyönyörü népdalainkat Pesten alig ismerték: a népszinmü divatba hozta, s igy a magyar zenének is kezdetleges, de jó szolgálatot tett. Az egyénités felé törekedett; de kár, hogy az eszményitést csaknem egészen mellőzte. Nagyon természetes, élethü és népies akart lenni s e miatt lett gyakran nagyon is prózai.“

Tagadhatatlan, hogy népszinmü-irodalmunk, daczára, hogy a népszinmü czége alatt sok selejtes dolog csempésztetett be, mégis olyan, melyre méltán lehetünk büszkék. A magyar természetes észjárás és jellem e vadvirága tele van bájjal, kellemmel s végtelen belátást enged abba a szellemi kincsbányába, mely még csak feltárva van, de kimeritve nincs. S midőn a „Szökött katonának“, mely százánál több előadást ért s most 32 év mulva is vonzó és érdekes tudott maradni, ez utolsó előadásával a népszinmü elbucsuzik a nemzeti szinháztól: vigye magával azt az óhajtásunkat, vajha az aggodalmat, mely távozását kiséri, minél előbb alaptalannak bizonyitsa, sőt a tágabb légkörben, hova mostan indul, szárnyakat eresztve, föllengjen magasan s érdemeltesse meg az uj fészekkel, melybe most költözik, azt a szép nevet, mely homlokán ragyog.

Valence.

— Eredeti levél. —

Midőn a Páris felől jövő utazó Valence-ba ér, s megtekinti a várost, azt véli, Spanyolországba jutott. Nemcsak a lapos tetejü házak, s a ronda utczák, hanem kivált a szokások emlékeztetnek a nap birodalmára. Valence kövecses utczáin a ház küszöbéről ingujjban beszélgetnek egymással a folytonosan pipázó férfiak, mig az asszonynép igazi falusiasan szemközti ablakokból minden fesz nélkül fecseg kicsinyes helyi dolgokról. Arczjáték, hadonázás, kiabálás, s a franczia nyelvnek csaknem oly érthetetlen patois-ja, mint a languedoci, — ez a kisérője beszélgetésüknek. Mindnyájuknak ultra-franczia vigkedélyök van, az észak zord embere azt mondhatná, hogy mindnyájan illetlenek.

A délvidék őrállói észak felé, valódi déliek, kik a házat csak az idő viszontagságai ellen emelt épületnek tartják, melyben esztelenség volna tartózkodni, mikor szép idő van. Ez az oka, hogy nyáron az egész város az utczákon van, vagy legközelebb az ajtó előtt lebegő vászonfüggöny által választva el az utczától.

Maga a város, bogárhátu, szük és tyúkszemkeltő utczái daczára is kedves egy fészek, mely évről-évre szépül. A római uralom s a középkor ócska emlékei már csak környezetére szorultak, s az egykori körfalakból marad még legtöbb omladék: ócska öv az uj ruhán, az uj Valence-on.

Félóránvira esik a várostól a crussoli várrom, meredek sziklán, széleskörü, lőréses alvárral, s fent a meredek szirt csúcsán magas őrtoronynyal, melynek párja összedőlve nagy faldarabokban fekszik a fellegvár udvarán. Ide egy órai kinos uttal felvergődve, előttünk látjuk Ardèche és Drôme megyéket, a Rhône kies völgyét, melynek e romokkal szomoritott sziklaorom mintegy koronáját képezi.

Valence gyönyörü fekvését csak innét tudjuk megbecsülni. Nincsenek előttünk a zord Alpok, mint Lausanneban, hanem a merre a szem lát, mindenütt sikság és mosolygó lankák, telve gyümölcsökkel és szőllőkkel. A város lábánál nyárfasor közt folyik a Rhône, melynek drótlancz-hidjához hófehér országut s három düllőút vezet, ezüst szalagként tünve föl a zöld tenyészet közepette. A várpincze ablakából egyenest oda látni a szép Championnet-térre, melynek közepén emelkedik a köztársaság ifju tábornokának emlékszobra, a grenoblei Sappey müve. Izléstelen állószobor: a czopfos tábornok pofoncsapott kalapját ormótlan nagy kezében tartja háta mögött, arcza a legközönségesebb mélázó arcz, minden kifejezés nélkül.

Lefelé nézve a bástyafokról, lábunk alatt a kőfejtőket látjuk görnyedni sulyos napi munkájuk alatt. Oldalt esik Saint-Perray, a kocsmárosok étlapjain hires hegyoldalaival. A láthatárt a vivarais-i magas hegyek zárják be, melyeket a hanyatló nap vizsugarai aranyoznak meg.

A nyugvó nappal szállva le a hegytetőről, estenden értem vissza a városba.

Valencenak kevés érdekes régi emléke van. Szent-Appollón székesegyháza a XI. században ujra épittetett s 1095-ben, mikor az amiensi barát megrázó szónoklatára, a dies irae, dies illával, a pokol tüzével fenyegetett nép csoportosan állt be keresztes-vitéznek s odaadta vagyona jó-részét az egyháznak, — nagy ünnepélyességgel fölszenteltetett. A templom másodidőszakbeli román izlésben van épitve, hasonlóan a csak tiz év előtt épitett kőtornya.

De a székesegyház nem mint épitészeti mü nevezetes, hanem a főhajó második pilléréhez illesztett mellszobor által, mely VI. Pius pápát ábrázolja s Canova müve. A remek vésésü mellkép alatt kicsiny dombormüvön: a pápa a ravatalon.

VI. Pius pápát Duphot tábornok meggyilkoltatása után a direktorium Valenceba hozatta, ki ugyanitt, az u. n. kormánypalotában két hónap mulva meghalt 1799-ben. Mellszobra alatt nehány sornyi föliratot olvasunk, melynek ez az értelme: „Szive Franczia-országban, teste Rómában, neve mindenütt;“ ép oly tulzóan hizelgő, mint a minő méltánytalan az a másik, melyet az egriek Pyrker László érsek s velenczei patriarchának kivántak iratni Velenczében eltemetett teste fölé: „itt nyugszik egy szivtelen ember“ s Egerben őrzött szive fölé: „itt nyugszik egy embertelen szív.“

A székesegyház mellett a renaissance érdekes maradványa, az u. n. Pendentif érdekes kivált alakjai tökélye, diszitései s finom kivitelü munkájánál fogva. Ez az ősrégi Mistral család ősi sirboltja. Meglátogattam a Nagy-utczában egy másik, XV. századi becses emléket. Ennek is a homlokzatán müvészi faragványok, dombormüvü alakok, s tarkabarba szobrocskák elragadó szép részletekkel tünnek föl. Csak az a veszedelem, hogy a XVII. században négy nagy fő, czopf- vagy kagylóizlés alakjában, illesztetett hozzá, melyek kihivó ellentétet képeznek a többi részletekkel.

Megkérdeztem egy tisztességes uri embertől, hogy hogy hivják ez épületet; azt felelte, hogy ez nem épület, ez a „koponyaház“ s odébb ment. Aztán egy másikhoz fordultam, ki kérdezősködésemre ezzel a válaszszal kedveskedett: „Ez volt a mi királyaink lakása Nagy Sándor császár idejében.“ Két állitás, bak-szarvval állva egymással szemközt! Azt hiszem, a valenceiek sokkal jobb szeretik s jobban értik a naponsütkérezést, a dolce far nientét, mint a régészetet.

Dr. Ballagi Aladár.

A hétről.

Erre az egy hétre három szinházi ünnepély esik. A népszinmü kibucsuzott a nemzeti szinházból; a népszinház megnyilt és az operaház épitési munkáját megkezdették. A legutolsó (pedig ez lesz valamikor a leghangosabb!) legnagyobb csendben történt meg. Mi, szegény nép nem is tudtunk róla semmit, hogy az első kapavágások megtörténtek, még pedig egész ünnepélyességgel. B. Podmaniczky Frigyes tette az első kapavágást, mint a nemzeti szinháznak (tehát a mostani operának is) igazgatója, követte őt Ybl Miklós az épitész, Hofhauser Lajos az épitési vállalkozó stb. Kiket értsünk ezek alatt a „satöbbik“ alatt, azt meg nem mondhatjuk. Lehetnek azok nevezetességek, de lehetnek a napszámosok is. A többi lap is csak annyit tud, mi is csak annyit tudunk, hogy „stb.“ Oly csendben történt meg az egész, mintha csak átallották volna a közönségnek tudtára adni, hogy az operának is palotát épitenek. Pedig hát csakugyan palota lesz, még pedig ugyancsak szép. Szakértők aztállitják, hogy mint Fellnerneklegkitünőbb müve a budapesti népszinház: ugy Ybl is az operaházban fogja remekét megalkotni.

De ne beszéljünk még arról, a mi lesz: szóljunk arról, a mi már megvan.

Midőn a népszinház épületét hatóságilag megvizsgálták, mindent tökéletesen rendben találtak. A városi középitési bizottság, a közmunkatanács és rendőrség részéről megjelent nagyszámu bizottságot Rákosi Jenő, az igazgató és Lipthay Béla b., a népszinházi bizottság elnöke vezette, bejárták az egész épületet, beható szemlét tartottak annak minden része fölött s teljes elismeréssel nyilatkoztak mindenről. Ybl épitész, ki a rendőrség részéről volt jelen, különösen sok dicsérettel halmozta el Fellner urat.

A gépészetről is csak dicséretest hallani. Egyik napi lap (az „Ellenőr“) következőleg szól róluk: „A süllyesztők ügyes és könnyü szerkezete általánosan feltünt, s midőn a nagyobb, közép és kisebb, egyszerü és dupla süllyesztők a hordárokat hol fel-, hol letüntették a színpadról s mindezt egy szempillantás alatt, a bizottság tagjai egész megelégedéssel veregették meg Galló vállait. A sok gépezet közül megemlitjük még a repülő gépet, mely három embert egész könnyüséggel repit a színpad egyik oldaláról a másikra, s oly biztosság van mindegyik gépezetnél, hogy maguk a bizottság tagjai majdnem kedvet éreztek felrepittetni magukat a levegőbe. A bizottság teljesen meg volt elégedve a gépezetekkel s elhatározta, hogy Gallót nemcsak az elismeréssel tünteti ki, hanem dicsérő oklevelet is állit ki részére.“

De hát csak nincs öröm üröm nélkül! S most a népszinház poharába olyan kézből került a keserü csepp, a honnét alig lehetett várni. Soldosné asszony elbucsuzván a nemzeti szinháztól s annak egész személyzetétől: egész elérzékenyülve és könyek között hagyta ott dicsőségének szinhelyét. Pályatársai ezüst koszorut adtak neki emlékül s öltöző szobáját virágokkal diszitették föl. És — Soldosné e dicsőség után nem akar átmenni abba a szinházba, a hol egyedüli királynője lenne a szinpadnak. Már a népszinház megnyitó előadásaiban sem vesz részt, mert csak mint vendég lett volna hajlandó időközönként szerepelni. Az igazgató ezt, szerződésére támaszkodva, nem fogadhatta el és pert fog inditani a müvésznő ellen s azt valószinüleg meg is nyeri.

Váratlanul, már a megnyitási előkészületek alatt határozta el magát Soldosné e lépésére, melyet, ugy látszik, nem fontolt meg eléggé. Müvészi becsvágya csökkent-e? kicsinyli-e a hivatást, hogy a főváros második magyar szinpadján első legyen? Nem törődik-e mind ama nemes czélokkal, melyekért küzdeni a népszinháznak hivatása? Nem tudjuk; csak annyit tudunk, hogy Soldosné akkor vonul vissza, mikor egy nemzeti fontosságu müintézetnek legnagyobb szüksége volna kitünő tehetségeire, s mikor a közönség is leginkább érezni fogja hiányát. Ezt a fővárosi hálás közönség nem érdemli, s meglehet, hogy Soldosné is megbánhatja! Mert a közönség keres és sokszor talál is kárpótlást, s kivált a színészeket hamar feledi. Még köztünk járnak egyes nagy hirü alakok s már senki sem tud rólok. Tóth József alig hunyt el, már vannak, a kik utódjában „kamatostól megtalálták, a mit benne vesztettek.“ Paulinénak már ki van jelölve utódja. S az a kezdő fiatal müvésznő, (Szíklay Emília), ki az ő szerepeit fogja játszani és énekelni: csak egy kis sikert arasson is: már félig-meddig versenytársává emelkedik. Kántorné, a nemzeti szinház megnyitásakor, szintén igy tett s mire észre vette magát: már késő volt, s ő csak azzal a keserü ironiával vigasztalta magát, hogy „nem akar ott hold lenni, a hol nap volt!“

Gondolkozzék Soldosné a hires Kántorné példáján!

Lám: Pauler Tivadar a miniszteri tárcza után is megtért az ő első szerelméhez: a kathedrához. Hétfőn kezdette meg ujra előadásait s a tanuló ifjuság a politikai küzdelmek férfiát, pártkülönbségre nem tekintve, általános éljenzéssel fogadta. Világos szép előadását nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatják tanitványai. A könyvek tudományához a gyakorlati élet gazdag tapasztalatait hozza negyedfélévi parlamenti s három évi miniszteri pálya után. Gyümölcsöztesse növendékei javára a gyakorlati tapasztalatok tőkéjét ép oly gazdagon, mint az elméleti tudomány kincseit szokta hosszu és dicsőséges tanári pályáján.

Irodalom és művészet.

— **Szász Károly** befejezte „Salamon“ czimü történeti költeményét. A nagyterjedelmü költemény három főrészből áll. Az első rész: Endre és Béla, az egésznek bevezetéseül szolgál, négy énekben s mintegy 400 (négysoros) strófára terjed. A második, vagy közép rész, Salamon király, tizenkét énekből áll, mintegy tizenegyszáz strófában. — E két rész, magában is némileg befejezett egész, mert katastróffal, Salamonnak a mogyoródi csatában bukásával végződik, mint tudva van, a mult évben az akadémiánál a 200 aranyos (egyesitett) Nádasdy-jutalmat nyerte. Most készült el a harmadik rész: A trónvesztett, hat énekben, mintegy 600 strófával, mely Salamonnak elvesztett koronája visszaszerzésére tett erőlködéseit, bujdosását s remeteségét festi s halálával végződik. E rész fejezi be az összesen huszonkét énekre s mintegy 2130 strófára terjedő költeményt, melynek terjedelme e szerint megközeliti a német Nibelungeniedét. A költő mindenütt a monda és a krónikai hagyományok nyomán járt s czélja volt bizonyos értelemben visszaállitani az elveszett hősénekeket, melyek a krónikák (Márk, Budai krónika, Kézai stb.) anyagát szolgáltatták. Nem tudjuk, a nagy terjedelmü mü kiadására, a könyvpiacz mai nyomott viszonyai között, akad-e kiadó, vállalkozni hajlandó s nem lesz-e a költő kénytelen jobb időkig fiókjában tartani müvét? A most elkészült harmadik részből lapunk fog mutatványt adni.

— **Dr. Stein Lőrincz**, a nagyhirü német államjogtudós, egy udvarias levélben fejezte ki köszönetét Brankovics Györgynek, ki „A nő a nemzetgazdászat terén“ czimü munkáját magyarra forditotta, s e munkát a szerzőnek magyar nyelven megküldötte, mellékelvén „A Hon“, „Fővárosi Lapok“ és „Vasárnapi Ujság“ azon számát, melyben a jeles értekezésről szóltak. A levél Tüffel-fürdőben kelt, sajnálja, hogy a müvet „a mi szép nyelvünkön nem olvashatja“ s azt is mondja, hogy a nemsokára megjelenendő uj kiadás változatlanul marad.

— **„A kereskedelmi akadémia tankönyvei“** főczim alatt Lafite és Elsner hasznos vállalatot inditottak meg. Első kötetül dr. Herich Károly osztálytanácsos s kereskedelmi akadémiai tanárnak „A kereskedők kézi könyve, vagyis vezér-fonala a kereskedelmi tudományoknak“ czimü munkáját adták ki, melyet már több kereskedelmi tanodában fogadtak el kézikönyvnek. Az uj kereskedelmi törvénynek is minden fontosabb pontja érintve van e munkában. A 199 lapra terjedő munka ára 1 frt 20 kr.

— **„Gazdasági szemle a bécsi közkiállitáson“** czim alatt négy szakember adott ki egy terjedelmes ismertetést mindarról, a mi ott kiállitva volt az egész világ gazdasága teréről, különösen kiemelve és részletesebben ismertetve azokat, a mik Magyarországra nézve fontosabbak. Barkassy Kálmán, a kassai m. kir. gazd. tanintézet volt igazgatója, Tormay Béla, a budapesti m. kir. állatgyógyintézet tanára, Vörös Sándor, a kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézet tanára és Gamauf Vilmos, az erdélyi gazd. egylet titkára, kik e munkát irták, mind ismert nevü szakemberek a gazdasági tudományok terén, kiktől ezen részletes ismertetést annál szivesebben fogadhatja az érdekelt közönség, mert hazai törvénykezésünk a bécsi közkiállitásról teendő hivatalos jelentés költségét annak idején törölte, s igy ez az egyetlen részletes kimutatás a gazdaság teréről. Kolozsvárt K. Papp Miklósnál jelent meg s ára a negyedfél száz lapra terjedő könyvnek 1 frt. 20 kr.

— **Grubiczy Géza és Marc Ferencz** „A zöldségtermelés, gyakorlati utmutatás a konyhakertészetben“ czim alatt átdolgozták és hazai viszonyainkhoz alkalmazták Bouché J. franczia szerző kitünő munkáját, mely német forditásban is nagyon el van terjedve egész Németországban. Nálunk, hol a bosnyákok együgyü eljárása is megveri a magyar zöldségtermelőket, nagyon szükséges volna az ily munkákat terjeszteni. Megjelent a Légrády testvéreknél s ára 1 frt 20 kr.

— **Dr. Schwarzer Viktortól**, a debreczeni gazdasági felsőbb tanintézet tanárától, Debreczenben, ifj. Csáthy Károly bizományában ily czimü tankönyv jelent meg: „Általános vegytan, különös tekintettel a gazdászat, kereskedés és iparra,“ Sell J. „Die moderne Chemie“ czimü munkája stb. nyomán. E munka a kereskedelmi miniszterium kiadványa s kérdések és feleletekben népszerüen van irva. 177 lapra terjed s ára egy forint.

— **A vizgyógyászatról** dr. Tvall északamerikai tanár művét Velis Simon, a kolozsvári vizgyógyintézet gyógyászati vezetője lefordította, s egy füzetben Tettey Nándornál megjelent; ára 80 kr.

— **A „Szegedi képes naptár“** második évi folyama is megjelent 1876-ra. Kiadja Burger Zsigmond. Megjelent benne az Izsó-féle Dugonics-szobor rajza s egy pár czikk Nagy Sándortól s Bakay Nándortól a jövő évi szegedi nagy ünnepélyekről. — A képek közt van egy városház tervé is Bainvilletől, a pesti régi városház mintájára tervelve, ugyszintén egy tervezett lánczhid a Tiszán s a szegedi Tiszapart, a minő lesz — valaha. Ára 30 kr.

— **Az „Otthon“ czimü folyóiratból** Szana Tamás szerkesztésében megjelent az októberi füzet, következő tartalommal: „Kuthy Lajos“ (irói jellemrajz) Lauka Gusztávtól, „Rózsabimbó“ (költemény) Csengey Gusztávtól, „A Lajcsi meg a Csája“ (elbeszélés) Tóth Józseftől, „A nők duzzogása“ Börne után, s rövid irodalmi szemle. A füzetben legérdekesebb Lauka G. közleménye, mely tárczaczikk modorban sok érdekeset beszél el a negyvenes évek irodalmi viszonyairól s főként Kuthyról és életéről s mentegeti, de ki nem menti (s nem is akarja végképen kimenteni) azt a hirneves irót, ki egyik legkiválóbb példánya volt azon hazafiatlan magyaroknak, kik teljes lélekkel oda adták magukat a hazánk és nemzetünk ellen legellenségesebb indulatu idegen kormánynak: Bachnak és rendszerének. Az „Otthon“ egy-egy füzetének ára 70 kr. előfizetési ára pedig negyedévre 2 frt, félévre 4 frt. Kiadja Aigner Lajos Budapesten.

— **„Házi ipar“** czimmel hasznos szakközlöny indult meg Besztercebányán, mely a házi ipar minden ágára, de különösen a fa-iparra kiterjeszkedik. Az ábrákat külön iven mellékletül adja. Az első szám két fő czikke: „A házi ipar meghonositásának szükséges volta s e honositás mikénti eszközlése,“ továbbá: „Utasitás a lombfürészelésre.“ Szerkeszti és kiadja Dvihally Emil. Előfizetési ára egész évre 4 frt, negyedévre 1 forint.

— **„Lányok lapja“** czim alatt Dolinay Gyula folyóiratot ad ki, melyből havonkent kétszer jelenik meg egy-egy füzet. Ára október 1-től deczember végéig 1 frt 50 kr. Az első szám már megjelent.

— **Goll János** „Tánecz“ czimü folyóiratából uj füzet jelent meg Hölzl Lőrincz „Hazáért“ czimü pályadijat nyert magyar indulójával, Oszoly Mihály mazurkájával és Horváth Fábián „Csalogány-polká“-jával.

— **Kérelem** néhai Kriza János barátaihoz. A m. tud. akadémia első osztálya által, elhunyt tagja, Kriza János fölött emlékbeszéd tartásával levén megbizva, tisztelettel s bizalommal kérem föl a néhainak barátait, kik vele magán-, vagy hivatalos levelezésben állottak, hogy hozzájok intézett leveleiből nehány legérdekesebbet, olyanokat, melyek az ő jellemére, hivatalos buzgóságára, tevékenységére, emberszeretetére s irodalmi és tudományos működésére világot vetni alkalmasak, velem közölni sziveskedjenek, hogy ily adatok által emlékbeszédem tartalmasabb s jellemzőbb lehessen. Igérem, hogy a velem közlendőket a legnagyobb discretióval fogom használni és ha kivántatik, hiány nélkül visszaszolgáltatom. Barátai, ugy hiszem, szintugy óhajtják, mint én, hogy a nagy érdemü férfiu nemes jellemképe minél teljesebb világitásban álljon a haza s az utókor előtt. — Budapest, 1875. okt. 11.

Szász Károly.

— **Nemzeti szinház.** A nemzeti szinházban vasárnap, e hó 10-dikén, nemcsak a népszinmü bucsuzott ki, hanem Soldosné asszony is. A népszinmü azonban beköltözik Thalia uj csarnokába, hanem Soldosné asszony — egész váratlanul — kimarad onnét. Előadás alatt (a „Szökött katoná“-ban) a közönség viharos tapsokkal és még a szokottnál is erősebb tetszésnyilvánitásokkal adta meg e bucsuelőadásnak az ünnepiességet. Különösen Soldosné Kölesy Lujza asszonyt halmozta el szünni nem akaró tapsokkal. A mint kilépett, egy babérkoszoru s több bokréta hullott lábaihoz. A népszinmü másik oszlopát, Tamásit, tán kevesebb zajjal, de hasonló ünnepélyességgel fogadták. Ez alkalommal kifejezte a közönség tiszteletét s elismerését népszinmüirodalmunk teremtője iránt is: Szigligetit többször hivta, ki egyszer meg is jelent a lámpák előtt s rokonszenves éljenzéssel üdvözöltetett. — Másnap, hétfőn egy uj darab került szinre uj szerzőtől: Csiky Gergely „Jóslat“ czimü darabja, mely az akadémiánál; mint aránylag legjobb pályamü, a Teleki-jutalom száz aranyát nyerte. A hirlapirodalom nagy része ez alkalommal is szembe állott az akadémiával. Mivel az akadémiai birálók előadója (Szász Károly) erősen megtámadta volt a többi pályaműveket: viszont megtámadták őt, hogy miért bántotta a „Jóslat“-ot, holott az drámairodalmunknak határozott nyeresége, s a szerzőt örömmel üdvözölték első sikere után. A „Jóslat“ csakugyan nem költőietlen tartalmu darab, de azt a hirlapi birálók is elismerik (a mit az akadémiai előadó állitott), hogy főcselekvénye nem vigjáték, habár hat házasságnál végződik is, és csak mellékszemélyei s mellékrészei vigjátékiak. Ily viszonyok között, midőn tiszta vigjátékot (a középfajok kizárásával) kellett az akadémiának jutalmazni, mert arra volt pályázat hirdetve: nem adhatta ki birálat nélkül a jutalmat oly münek, melynek főcselekvénye nem vigjáték. Olvastuk az akadémiai birálati jelentést s mondhatjuk, hogy lényegében van benne annyi méltánylat Csiky Gergely müve iránt, mint a napi irodalom szini jelentéseiben. Az előadott darab egyébaránt a kiváló jó előadásban tetszett a közönség zajosabb részének, s Felekiné, mint Pythia, szépen szavalt, Nagy Imre, mint Héliosz, igaz hévvel játszott; Ujházi ismét egy uj alakkal szaporitotta mulatságos genreszerepeit, s Szathmáriné egy hárpiával többet teremtett meg müvészileg. Mindez alakok azonban a színműben csak typusok és árnyékok, s a színésznek kell azokat megalkotni. A cselekvény

alapja a görög vallás és mythologia volna, de ennek is egy olyan tétele, melyet a szerző maga gondolt ki, s olyan közönséges ötlet, hogy annál ingatagabb alapot keresve se találhatott volna. A költői ér azonban nem hiányzik az uj darabban, csak az a kár, hogy ez nem drámai formában és nem a műalkotásban nyilatkozik, hanem lyrai részletekben. — Szerdán este Shakespeare IV. Henrikjét adták, melyben Szigeti József gyönyörködtette a közönséget, mint Falstaff Jankó, szokott jó humorával.

Közintézetek, egyletek.

— **A Franklin-társulat** magyar irodalmi intézet és könyvnyomda e hó 10-kén tartotta rendes közgyülését, melyen az üzleti jelentés is előterjesztetett. A társulat könyvkiadó üzlete nemcsak megtartotta előbbi legelső helyét az országban, hanem nehány ágnak tervszerü fejlesztése által jelentékeny kiterjedést is nyert. A könyvkiadó üzlet egyik fő ága a társulat vállalatainak s a könyvkészlet bolti ára 1875. jun. 30-án egy millió százezer 493 frt 76 kr. volt. A nyomda üzleti forgalma pedig a második évben 194,316 frt 48 krt tett, melyhez maga a társulat kiadó-üzlete 78,082 frt 99 krral járult. A mult év végén felállított betüöntőde szintén örvendetes eredményt mutat. Egy évi jövedelme tulhaladja az egész beruházási költséget. A mérleg szerint ezen üzleti évre, azon tetemes leirások után, melyek — a könyvkiadó-üzletben eszközölt nagyobbmérvü leirásokat nem számitva — 21,604 frt 47 krra mennek, mutatkozik nyers nyeremény 70,245 frt 40 kr. Ebből az alapszabály szerint leirandó: 5% a tartalékalap részére 3512 frt 27 kr., 10% a választmányi járuléka fejében 7024 frt 54 kr., 5% jutalékul az igazgatónak és a tisztviselőknek 3512 frt 27 kr., össz. 14,049 frt 8 kr., marad 56,196 frt 32 kr. — Ehez járul a mult évről áthozott maradvány 167 frt 41 kr., együtt 56,363 frt 73 kr. osztalékul a részvényesek részére. Javaslatba hozza ennélfogva a választmány, hogy fizessenek ki 56,000 frtot december 1-én a részvényesek osztalékául, azaz egy részvényre 14 frtot. Az igazgató választmányból kilépett Heckenaszt Gusztáv, b. Eötvös Loránd és Jurenák Károly helyére Gyulai Pált, Arany Lászlót és Takács Lajost választották meg. A közgyülés egyhangulag elfogadta a javaslatokat s köszönetet szavazott a választmánynak buzgó működéseért.

— **A magyar tudományos akadémiában** okt. 11-én a III. osztály tartott ülést, melyen először is Fest Vilmos értekezett „A földmivelési mérnök feladatáról és neveltetéséről.“ Az e tárgyra vonatkozó több fontos hazai érdek felsorolása után a még függőben levő tankérdés mennél előbb leendő kedvező eldöntését óhajtja, hogy országos müegyetemünkön, valamint más mezőgazdasági tanintézeteink kebelében megfelelő tanfolyamok szerveztessenek számosabb földmivelési mérnökök fölnevelése végett, a kik aztán elegendő tért lelhetnek a földmivelés körül eszközlendő javításoknak a szaktudomány igényei szerint való megtételére. A vizmentesités, rétmivelés, földöntözés munkái minél szakavatottabban fognak végeztetni, annál inkább emelkedik a föld jövedelme és értéke. Ezután Pettko János l. t. értekezett „A számrendszerekről“, König Gyula mint vendég egy adott egyenlet legkisebb gyökének általános kifejezését mutatta be. — Szily Kálmán Schuller Alajos értekezését terjesztette elő „A légnyomás változásainak pontos meghatározásáról.“ Ebben a barometer állás változásainak megfigyelésére olyan eljárás ajánlatik, mely sulymérésen alapszik, mi által állitólag könnyen sikerül az egy bizonyos idő alatt bekövetkező változást szabatosan megmérni. Végül Szily Kálmán saját értekezését olvasta föl „A propellercsavar elméletéhez“ czim alatt. Szerinte a propellercsavar szerkesztésére még mai nap sincs tudományosan okszerü eljárásunk. Számitásainak eredményét előadván, az ülés véget ért.

— **A budapesti nemzeti zenede részéről** az egyleti titkár közzé teszi, hogy vasárnap, f. évi október 17-én délelőtt 11 órakor a nemzeti zenedei helyiségben (egyetemtér 5. sz. a. 3. emelet) az egyleti elnökök és az igazgató választmány választása végett közgyülés tartatik, melyre az egyleti részvényes tagok minél számosabban megjelenni tisztelettel kéretnek.

Egyház és iskola..

— **Az ágostai hitvallásu evang. egyház** egyetemes választmánya Geduly superintendens és Szentiványi Márton egyházkerületi telügyelő elnöklete alatt e hó 14-én bontotta föl az egyes egyházaktól az egyetemes főfelügyelő választására beadott szavazatokat. A szavazatra jogosult 586 anyaegyház közül szavazott 511 gyülekezet, s ebből (a három hónappal ezelőtt szintén ilyen választás utján kitüzött) három jelölt közül kapott Zsedényi Ede 445, Radvánszky Antal 43, Szentiványi Márton 23 szavazatot. Több tót ajku egyház nem szavazott. Tehát Zsedényi a közbizalomnak oly nagy többségével választatott az evang. egyetemes egyház főfelügyelőjévé, a minő eddig alig fordult elő. E választás a november 10-én tartandó egyetemes gyülésen ki fog hirdettetni és az uj főfelügyelő beigtattatni. Az akkor megelőző isteni tisztelet után a négy superintendens az oltár elé lépvén, az uj egyetemes felügyelő, a legifjabb superintendens, Szeberényi Gusztáv által fölolvasandó esküforma szerint megeskettetik, ezután Zsedényi az egyetemes gyülés elnökségét átveszi.

— **A fővárosi iskolaszéki tagok,** számra mintegy négyszázan, e hó 11-én tették le a törvényes fogadalmat a tanács szine előtt. A régi városház tanácsterme nem volt képes az összes megjelenteket egyszerre befogadni. Érdekes volt látni a csoportozatot, melyben volt miniszterek, országos képviselők, köz- és magántisztviselők, tudósok, irók, tanárok, ügyvédek, orvosok, iparosok, kereskedők, polgárok, őszbeborult tisztes fők és nemes tetterőtől sugárzó ifju arczok, egyszóval a társadalom minden rétegének képviselői kor- és valláskülönbség nélkül egyesültek, hogy az oktatás és nevelés ügyének, a haza és az emberi társadalom javára önzetlen szolgálatukat felajánlják és az átvállalt szép, de egyszersmind terhes kötelességnek hü teljesitését ünnepélyesen megigérjék. A fogadalom letétele után Kammermayer Károly polgármester rövid üdvözlő beszédet tartott, buzditván a tagokat feladatuk buzgó betöltésére, hogy ez által az oktatás ügye, mely részint a főváros áldozatkészsége, részint az előbbi iskolaszékek fáradozása folytán már is szép lendületnek indult, a fővároshoz méltó kifejlődést nyerjen. — Nagy kár, hogy a közoktatási törvény sokkal kevesebb hatáskört adott, mint a falusi községi iskolaszékeknek, kik a tanitókat is magok választják. Nemcsak a fővárosi iskolaszékeknek, hanem a fővárosi iskolatanácsnak is csaknem kevesebb joga van, mint a falusi iskolaszékeknek, pedig pl. a belvárosi községi iskolaszék elnöke dr. Pauler Tivadar, s a főváros egyes iskolaszékek tagjainak legalább egy negyede országosan ismert nevü férfiu.

— **Az izraelita tanitók** sorsa érdekében e hó 10-kén a Tigris-szálloda termében tartott értekezlet igen népes volt. Az (egyetlen egy felszóló kivételével) egészen magyar nyelven folyt tárgyalás eredménye az lett, hogy a közoktatási miniszterhez emlékiratot fognak intézni, melyben kérik, hogy a népiskolai törvény 138-ik szakaszát a felekezeti iskolákra is terjeszsze ki, mert az izraelita tanitókat a legtöbb hitközség gyakran minden ok nélkül elbocsátja. Az ügy részletesebb és behatóbb tanulmányozására s az emlékirat elkészitésére egy bizottság választatott, melynek tagjai ezek: Barnay Ignácz, dr. Pollák Henrik, Roth Vilmos, Lederer Ábrahám, Deutsch Sámuel, Kármán Mór és Bródy Zsigmond. E bizottság az általa kidolgozandó memorandumot egy később összehivandó közgyülés elé terjeszti, melynek jóváhagyása után a közoktatási miniszterhez nyujtatik be.

Mi ujság?

— **A királyi család** köréből bécsi lapok következőket irják: Mig királyné Ő Felsége Petites-Dalles-ban időzött, Rudolf trónörökös gondoskodott arról, hogy édes anyjának, mire visszajön, meglepetést szerezzen. Nem szólt senkinek, csak nevelőjének, és egy bécsi gyárosnál ezüsttel diszitett ébenfa ékszerszekrényt rendelt, melyhez egy ismert bécsi festő készitette a rajzokat. Mikor a királyné megérkezte után lakosztályába ment, ott találta a szekrénykét, és ennek fedelén medaillont arczképpel, mely a trónörököst vadászöltözetben ábrázolja; a kis kép hátterében a neubergi vadászkastély látható. Ő Felségét nagyon megörvendeztette fiának e gyengéd figyelme.

— **Nagy udvari ebédek** voltak szombaton és vasárnap Schönbrunban, melyeken a delégátusokon kivül az összes miniszterek és katonai főbb méltóságok is jelen voltak. A tábornokok teljes diszben, a magyar delegátusok nemzeti diszruhában jelentek meg: a feljárás a kék lépcsőről volt, s a társaság a nagy disztornáczban gyült össze, rövid uton ismerkedéshez kezdve. Ő Felsége fejedelmi pontossággal kezdé meg a lakomát, melyhez a nagy teremben egyetlen asztalnál kétszáz teritékre volt előkészület. Mindenkinek névszerint ki volt jelölve a helye és a belépésnél kapott egy másik jegyet, melylyel tájékozhatta magát. Magyarok és osztrákok felváltott sorozatban ültek egymás mellett. Ebéd után Ő Felsége cerclet tartott s többekkel huzamosb ideig beszélt, s a magyar delegátusok előtt legmagasabb megelégedését nyilvánitá.

— **József főherczeg** közelebb Maros-Vásárhelyt meglátogatta a tárlatot, s az árvaleányházat is, melynek fővédasszonya épen Clotild főherczegné. A tárlaton a magas vendég igen hizelgő elismeréssel nyilatkozott a székelynők házi munkásságáról és iparáról, s hozzátette, hogy az alföld sok vidékén mindazt legnagyobb részt pénzzel veszik — s legtöbbször idegenektől — a mit a székelynők maguk állitanak elő stb. Szerdán ebéden Máriaffi Albert marosszentgyörgyi birtokosnál és nejénél Bethlen Luiza grófnőnél volt a főherczeg. A gyakorlatok alkalmával — mint mondják — megelégedését többször nyilvánitá a honvéd főparancsnok.

— **Tisza Kálmánt** okt. 13-ki névnapja alkalmából a debreczeni szabadelvü párt táviratilag üdvözölte.

— **A műcsarnok javára** rendezett sorsjáték huzása e hó 24-kén fog megtörténni a képzőművészeti társulat helyiségeiben. Itt vannak kiállitva a nyereménytárgyak, gazdag választéku és értékes festmények, részben a művészek ajándékai. A napokban a Böhm Páltól és Vastagh Györgytől érkeztek értékes festmények. Böhm egy szép életképet küldött, mely dinnyét evő két czigányt ábrázol. Vastagh festménye egy kuruzslási jelenet. Egy vén banya megfüstöl és bájitallal kinál egy szép leányt, ki ez eljárástól várja, hogy kedvesét magához láncolhassa.

— **A sugáruton** uj templomot szándékoznak épiteni. E czélra a herczegprimás nyolczszáz négyszeg ölnyi telket ajánlott föl ingyen a sugárut közelében. Azt hiszik azonban, hogy a sugárutat épitő vállalat magán e fővonalon is aránylag olcsón épitené föl a tervezett templomot, mivel a templomok rendesen kedvelt központokat képeznek uj telepedők részére is. Továbbá egy diszes templommal a sugárut is nyerne szépségben és változatosságban.

— **A népszinházi előadások** napjain a fővárosi közuti vaspálya részéről külön vonatok fognak a népszinházhoz állittatni, melyek az előadások végével egyrészt az üllői, másrészt a váczi-ut irányában a rendes vitelbér fizetése mellett (személykint 10 kr) fognak közlekedni.

— **A népszinház 400,000 frtig van biztositva.** Ebből az összegből az „Első magyar biztositó társaság“ egy harmadát 133,333 frt 33 krral, a pesti biztositó intézet szintén egy harmadát 133,333 frt 33 krral és a trieszti „Assicurazione Generali“ egy hatodát 66,666 frt 66 kr biztositásba átvett. Az utolsó egy hatodát a „Viktoria“ biztositó társaság vette át. A nevezett intézetek e biztositást 1% biztositási dij mellett vették át, holott Bécsben a legjobban berendezett szinházak 2% dijat fizetnek.

— **Gyümölcs-kiállitás** nyilt meg csütörtökön a Köztelken. Sok szép gyümölcs látható együtt. Hétfőn este fogják bezárni s addig reggeli 9 órától este ötig megnézhető husz krajczár (s vasárnap csak tiz kr.) belépti dij mellett.

— **Gróf Széchenyi Ödön** nagy sikerrel szervezi Konstantinápolyban a tüzoltó-testületet. Az I-só zászlóalj, mely 4 századból áll s századonkint 125 főt számlál, már meglehetősen begyakorolt, s legközelebb képesitve lesz hasznos tevékenységét kifejthetni. Az egész csapat 12 zászlóaljból s a zászló 500 főből s igy összesen 6000 emberből áll, kik, mint a katonák, laktanyákban Stambul 40 különböző helyein elhelyezve 300 fecskendő s a kellő tüzoltó szerekkel ellátva képezik a törökök fővárosa tüzőrségét.

— **A magyar nyelv a tengeren tul.** Philadelphiából irják a „Hon“-nak: „A budapesti kereskedelmi- és iparkamara arra kért engedélyt, hogy az itteni kiállitási bizottsághoz intézendő leveleit német nyelven irhassa, bár angol feleleteket elfogad. A kiállitási bizottság azonban azon nézetben volt, hogy a budapesti kereskedelmi és iparkamara tagjai jobban értik a magyart a németnél is. Kijelentette tehát a budapesti kereskedelmi és iparkamarának, hogy nincs semmi ellenvetése az ellen, hogy átiratát magyar nyelven szerkeszsze, és ha ugy akarja, ismét magyarul felelnek nekik.

— **Nemesség adományozása.** Király ő felsége Bolla János pozsonyi elemi és alreáltanodai igazgatónak és törvényes utódainak a csoford-jobbaházi előnévvel egybekötött magyar nemességét dijmentesen megerősitette.

— **Haynald érsek és Bismarck herczeg leánya.** Haynald Lajos kalocsai érseknek 1870-ben alkalma volt megismerni Bismarck herczeg leányát és ennek egyik barátnőjét, Armand kisasszonyt, egy Boden-tava melletti nagybirtokosnak leányát. Most, hogy mindkettő férjhez megy, szülőik megküldötték Haynaldnak a közelebb történő egybekeléséről szóló jelentést; mire az érsek mindkét arának üdvkivánata mellett egy-egy müvészi kiállitásu aranykeresztet küldött.

— **Névváltoztatás.** Paprika Imre hódmezővásárhelyi derék fiatal református lelkész vezetéknevét „Pap“-ra változtatta.

— **A gödöllői lóverseny** alkalmával e hó 17. és 18. napjain, vasárnap és hétfőn Gödöllőn vig sport-látványosságok lesznek. Vasárnap gát- és akadály-versenyek, hétfőn nagy agár-versenyek, galamblövés, czéllövés stb. Vasárnap Budapestről Besnyőig külön vonat indul d. e. 11 órakor, mely vissza d. u. 5 óra 45 perczkor jön.

— **A fővámházban** most példás szigorral vizsgálják a szállitmányokat és sok csalás nyomába jönnek. E hó 7-kén is egy csomó szörbe rejtve czipőket találtak. A szőr mázsája egy forint vám alá esik, a czipő mázsájáért 10 frt 50 kr. vámadót kell fizetni. Másnap ismét hasonló csalást fedeztek fel, miért is a szállitót szigoruan megbüntették. Megjárta az első magyar szállitó-társaság is, melynek részére hat csomag szőr érkezett a vámházba, s a vizsgálatkor az egyikben szőr helyett gyapjut találtak. A gyapju mázsánkénti vámja 35 frt, tehát igen czélszerünek látszott szőr gyanánt adni fel, melyet csak egy forintig vámolnak meg. Természetesen e czéget is megbüntették. — A fővámháznál egyébiránt ujabb vizsgálatot rendelt el a pénzügyminiszter, s annak keresztülvitelével királyi biztosul Jedlicska János osztálytanácsost bizta meg. Különben a pozsonyi vámházban sem lehet rendén a dolog, mert több hivatalnok 14 napja fel van már ott függesztve állásától.

— **Erny gyilkosainak elfogatásáról** következő részleteket irják: Az „Aurora“ czimü galaczi fogadó tulajdonosának, a budapesti főkapitányság nyomozó leveleinek elolvasása után föltünt, hogy két vendége következetesen nem hagyja el a szobát. Összehasonlitva e két egyén külsejét a nyomozólevélben leirt tulajdonságokkal, azon meggyőződésre jutott, hogy a Rydel testvérekkel van dolga. Az elfogatást a cs. kir. konzulatus eszközölte a galaczi rendőrséggel egyetemben esti 9 órakor. Az idősebb testvérnek, Gotthardnak, azonban már fél 11 órakor sikerült strychnint bevenni, melynek hatása folytán reggeli 7 órakor kimult. Halála előtt kijelenté, hogy a gyilkosságot egyedül ő követte el, s hogy fivére ártatlan. Rydel Ignácznál többféle mérget s egy hatlövetü revolvert találtak. Rydel Ignácz, kinek bátyja haláláról nincs tudomása, mert külön tartották fogva, bevallotta, hogy neki Erny meggilkoltatásáról tudomása van ugyan, de azt tagadja, hogy abban részt vett volna, és mint gyilkost egy lembergi egyént, Korszinszky Lászlót nevez meg.

— **Ablakon berepült ötven forint.** Edelsheim Gyulai táborszernagy nejének egy kedvencz papagája elrepült, s a tulajdonos 50 frtot igért annak, a ki haza viszi. A szökevény Budán egy a szt. György-téren lakó szegény kosárkötő lakába repült, ki a dijt már meg is kapta. A madár a kosárkötőre nézve valóságos szerencse volt a legnagyobb inségében.

Halálozások.

Löw Lipót, szegedi derék főrabbi, kinek arczképét és életrajzát közelebbről közöltük lapunkban, e hó 13-án elhunyt Szegeden. Temetése, a közbecsü ünnepek miatt, e hó 17-ikén lesz. Az izraelita szabadelvü hitközségnek, á tudománynak és az izraeliták magyarositása ügyének egyik legelső bajnoka hunyt el benne, kinek elvesztése országos és nemzeti veszteségeink közé tartozik.

Kazinczy András, Zemplénmegyének a 40 es években szilárd jellemü erélyes volt első alispánja, október 6-án d. u. 1 órakor, életének 72. évében Kassán szélhüdés következtében elhunyt. Tetemei a zemplénmegyebeli berettói családi sirboltba tétettek le. — Erdős Ince Béla, cistercita-rendü áldozár, egri főgymnasiumi tanár, elhunyt 30 éves korában. — Woita Donát, ismert fővárosi épitész, meghalt 58 éves korában. — Idősb Kovács Ágoston, m. kir. udvari tanácsos, elhunyt Budapesten 80 éves korában. — Nyizsnyánszky Dániel, nyug. országos főpénztárnok, meghalt 70 éves korában. Temetésénél a hivatalnokok nagy száma volt jelen a fővárosban. — Irsáról egy gyászlap Suhayda Mária, kisasszonynak 20 éves korában történt elhunytát jelenti. — Szendeffy József hit. ügyvéd folyó hó 9-kén 75 éves korában elhalálozott. — Kollegradi Kollonics László, az egyesült budapesti takarékpénztár titkára, 37 éves korában e hó 10-én hunyt el. — Belke Tivadar, a keszthelyi magy. kir. gazdasági tanintézet főkertésze és tanára f. hó 9-én szélhüdés következtén hirtelen elhunyt 48 éves korában. — Gróf Kálnokyné szül. Schrattenbach Izabella grófnő elhunyt e hó 8-án pródlitzi kastélyában 67 éves korában. — Grozescu György ügyvéd-jelölt és karánsebesi román gör. kel. egyházmegye synodusi képviselő, — ki Krassómegyében nagy népszerüségnek örvendett — meghalt Lugoson, életének 28-ik évében és f. év szept. 29-én temettetett el. — Dörschug Antal fővárosi épitész és csatorna-épitési vállalkozó 12-én éjjel hirtelen, gutaütés folytán meghalt.

Szerkesztői mondanivaló.

— **Zoltánnak.** Mind a kettő tehetségre mutat; az elsőnek inventiója is jó s van benne némi ujdonság. De még gyakorlat kell, mert az ilyeneket: „sorst“ (sorsot helyett) „máshá“ (máshová helyett) nem türi a nyelvtan meg az izlés.

— **„Álmaim“** szenvelgéssel és dagálylyal kezdi, de természetesen és szépen végzi. Ezt a mondatot: „A sors ádáz szeszélye gyermeteg szép álmaimnak fájó rideg gunyt kaczagott“, hasonlitsa össze az utolsó négy sorral s érezze ki belőle, mi a valódi költői elem s mi az affectatio: akkor aztán inkább irhat olyat, a mi beválik.

— **Akárki** ohajtása nagyon merész. A ki minden héten egy-egy szép tájképet akar küldeni számunkra, az valószinüleg egyet sem küldhet közölhetőt. Az a vállalat, a hol azok a rajzok megjelentek, nem számit az irodalomban.

— **„Vágy az elérhetetlen után.“** Inkább rajongás, mint elbeszélés. A vége léiektanilag sem igaz; erkölcsileg is bántó s igy aesthetikailag is hibás. Mikor már van „valóság“ is, a mit szerethessen (család, gyermekek), akkor már nem rajong az ép érzés az ifjukori „elérhetetlen“ álmokért.

— **Pécs.** Névtelennek. Bajos volna egy olyan 12 soros verset közölni, melyhez 24 sornyi „igazoló jegyzetek“ vannak csatolva. A költemény nem vigasztalóbb nyomtatásban, mint kéziratban.

SAKKJÁTÉK.

828. sz. feladv. Zagyva Imrétől (Debreczenben).

Sötét.

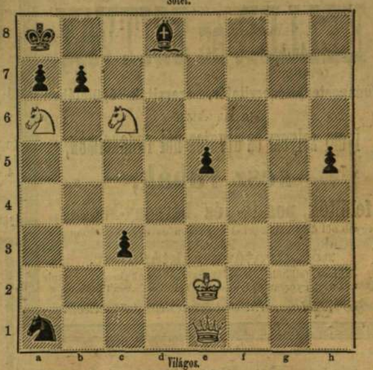

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

823-dik számu feladvány megfejtése.
(Patzak J.-tól Bécsben.)

Vil.	Sötét.
1. Fb5—e8	a4—a3
2. Hb4—d3	Kd6—d5:
3. He6—c7†	tetszés szerint.
4. F mattot ad.	

Helyesen fejtették meg: **Veszprémben:** Fülöp József. — **Gelsen:** Glesinger Zsigmond. — **Sárospatakon:** Géreez Károly — **Debreczenben:** Zagyva Imre. — **Sziget-Csépen:** Mayer Károly. — **Miskolczon:** Hartmann testvérek. — **Szabadkán:** Kosztolányi Árpád. — **Budapesten:** F. H. és K. J. — **A pesti sakk-kör.**

— **Rövid értesitések:** **Szeged:** M. J. Sötét fő—f5 ellenhuzására következik: 2. Ve2—e4† — Kd4—e5: 3. Hd6—f7 mat.

Előfizetési fölhivás
a
VASÁRNAPI UJSÁG
és
POLITIKAI UJDONSÁGOK
1875. julius—deczemberi folyamára.

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése szeptember hó végével lejár, fölkérjük, hogy minélőbb sziveskedjenek megujitani inegrendeléseiket, nehogy félév körül az előfizetések összetorlódása vagy elkésése miatt késedelem álljon be a lapok küldésében.

Előfizetési föltételek:
Postai szétküldéssel vagy Budapesten házhoz hordva
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
együtt:
Negyvre (okt.—deczember) . . . . . 3 ft.
Csupán a Vasárnapi Ujság:
Negyedévre (okt.—deczember) . . . . . 2 ft.
Csupán a Politikai Ujdonságok:
Negyedévre (okt.—deczember) . . . . . 1 ft. 50 kr.
☛ Az előfizetések legczélszerübben postautalvány által eszközölhetők.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utcza 4. sz. a.)

Nyilt-tér.*

NŐORVOS Dr. WAGNER rendel 3—5-ig.
koronaherczeg-utcza (uri-utcza) 8.

Az e rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget.

HETI-NAPTÁR.

Hónapi és hetinap	Katholikus és protestáns naptár		Görög-orosz naptára		Izraeliták naptára	Nap kél	Nap nyug.	Hold kél	Hold nyug.
	október		**október (ó)**		**Tisri.**	ó. p.	ó. p.	é. p.	ó. p.
17 Vasárn.	C 22 Hedviga	C 21 Hedvig	5 E 18 Karithius		18	6 21	5 8	6 16	9 46
18 Hétfő	Lukács evangelista	Lukács	6 Tamás		19	6 22	5 7	6 58	11 12
19 Kedd	Alkantari Péter	Agnes	7 Sergius		20	6 24	5 5	7 53	este
20 Szerda	Vendel pásztor	Vendel	8 Pelagia		21 Pálmák ünn.	6 26	5 3	9 3	1 27
21 Csüt.	Orsolya szüz	Vidor	9 Jakab apostol		22 Gyülek. ünn.	6 28	5 1	10 21	2 12
22 Pént.	Mór püspök	Mór	10 Eulampius		23 Törv.-örök	6 30	4 59	11 41	2 43
23 Szomb	Kapistrán János	Kapisztr. János	11 Fülöp apostol		24 Sabb. Noah	6 31	4 57	regg.	3 6

Hold változásai. ● Ujhold 29-én 6 óra 29 perczkor reggel.

Tartalom.

Az első vasut épitői (két arczkép és képpel). — A mi vendégünk. — Temetkezési népszokások, III. — Baromfi vásár (képpel). — Török sirkápolna (türbe) (képpel). — Az Egyesült-Államok hirlapjai. — A rejtelmes sziget (két képpel). — Egyveleg. — **Melléklet:** A budapesti népszinház megnyitása. — A népszinmü a nemzeti szinházban. — Valence. — A hétről. — Irodalom és müvészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Nyilt-tér. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. czukor-utcza 11. sz.)

HIRDETÉSEK.

KELLER és ZSITVAY

Budapesten, szervitatér, szerviták épületében

ajánlják valódi 1029

lyoni selyem és divatos női ruhakelmék,

kész ruhák,

felöltők, posztó- és bársony-bundák,

s egyéb női divatczikkekkel gazdagon és egész ujonnan felszerelt

női divatáru-raktárukat.

Ruhák, felöltők stb. saját szabómütermükben a legujabb divat szerint gyorsan és igen mérsékelt áron készittetnek.

Kelmeminták bérmentve küldetnek.

Jó és olcsó lábbelik

TEMESVÁRY MANÓ

magyar lábbeli gyárában

Budapest, király-utcza 1-sö szám.

Különösen figyelemre méltók:

Hölgyeknek.		Uraknak.	
1. sz. Házicsipők bör-brünellből és dupla-szőrből	frt 1.20	Topánkák erös chagrinből, duplatalpral és srófokkal	frt 4.—
2. sz. Topánkák brünellből, füzésre	frt 2.80.	Topánkák borjú vagy bagariabörből, igen erös srót-munka	frt 4.50
3. Topánkák börből, szegezett dupla talpppal, sróf-munka	frt 3.20	Topánkák orosz bagariából, legjobb ószar a nedvesség ellen	frt 5.20
4. és 5. sz. 6 hüvelyk magas gummiczággal, szép és jó alakban 50 krral drágábbak.		Egyszerü vagy csattos czimák fényezett vagy bagaria-börből	ft 10
		Ugyanazok orosalakk-bagariából, különösen ajánlhatók,	frt 13.

Kimeritő árjegyzékek ingyen és bérmentve. Levélbeli megbizásokat Jótállással utánvétel mellett a legjobban teljesitek.

Színes flanell-ingek

keresztül véve a legjobb kelmékből, 1 drb. urak részére 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50.

Testreviselő **Duxi** vagy egészségi ingek vagy nadrágok, 1 darab 90, 1. 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3 és feljebb

Fehér **chiffon**-ingek urak részére: 1 drb sima mellel 1.70, 2.30, 2.80.

1 „ redözött „ 1.30, 1.50, 1.80, 2.60. 3.—

1 „ himzett „ 2.30, 2.50, 2.70, 3.20, 3.50.

Oxford-ingek 1 gallérral 2.40, 2.60,

2 külön gallérral 2.50 2.70.

Lábtyúkból és harisnyákból a leggazdagabb választék. Posztó-czipők talpakkal megnöt-tek részére 1 pár 1.40, 1.60, 1.80.

Unger F. V. fia, Deák-utcza 5.

(Fennáll 1835 óta.)

Megrendelések legpontosabban eszközöltetnek.

Az őszi idényre

ajánlják

Szelnár és Dengler

(ezelőtt Gindrich)

koronaherczeg- (uri) utcza 13. sz. a.

dús raktárukat *élő virág- és szárított sirkoszorúk* minden neméből; valamint *diszitését* bármiuemü sirokhoz, a lehető legolcsóbb árakon.

Vidéki megrendelések pontosan, utánvét mellett mindenkor teljesittetnek. 1250

A „RAVISSANTE"

Uju arczszint ídéz elő, a bőrt fehéríti, frissíti és finomítja; eltávolít legrövidebb idő alatt szeplőt, májfoltokat, orrvörösséget s a bőr minden tisztátalanságait.

Óvás. Óva intem mind a t. raktártartó urakat, mind a kiskereskedő vásárlókat ne ugyneveztt „La Ravissante Perfectionée" vételétől, mely a **valódi párisi dr. Lejosse**-féle „RAVISSANTE"-nak illatechek Mikes ur által rosszul utánzott hamisitványa.

A dr. Lejosse-féle „RAVISSANTE" a téren s legtökéletesebb és egyáltalán nem kivan többé javitást, mint ezt a nálam található számos ellismerő irat kielégitő módon bizonyitja.

Kicsinyben kapható még: Vértessy Sándor, m. k. ujdonsági kereskedő.

EPILEPSIE

(nehézkór) levél utján gyógyittatik **dr. KILLISCH,** kiilöni. orvos által Drezdában, Wilhelmsplatz 4. sz. (ezelőtt Berlinben).

Eredmények százanként!

PRÆSERVATIF

gummi és hal hólyagból fuczsi 2 frtól 6 frtig, továbbá mindenféle gummi árukat utánvét mellett megküld, titoktartás igérete mellett is, vélbeli megrendelésre is

J. N. Schmeidler, *Bécs, Neubau Stiftgasse 2.*

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB!!! KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA!

BUDAPESTEN

LAFITE és ELSNER

bécsi-utcza 6. sz.

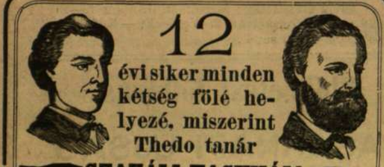

12

évi siker minden kétség fölé helyezé, miszerint Thedo tanár

SZAKÁLL-HAGYMÁJA

a legjobb és legbiztosb szer, a szép szakállnövés elérésére.

Számtalanok, a legmagasabb állásu férfiak közül is, szép szakállukat csupán ezen szernek köszönhetik.

Ezen szer a szakáll növését hihetlen gyorasággal elősegiti ugy hogy 16 éves fiatalemberek is, a legrövidebb idő alatt teljes és erős szakállt nyertek általa, a melyet a bizonyitványok ezrei bizonyitanak.

Miután számos semmirevaló hamisitás ugyanazon név alatt áruba bocsáttatik, jó lesz arra figyelni, hogy minden csomag a feltalálónak itten lenyomott **pecsétjével legyen ellátva. Ára egy csomagnak 2 ft. 10 kr., postai küldéssel 10 krral több.**

PROF. THEDO

Schwarzbach, 1875. febr. 25.

Fürst József, gyógyszerész urnak, **Prágában.**

Szives köszönetemet a szakáll-hagymáért; az igen hatásosnak bizonyult be, és én mindenkinek a legjobban ajánlhatom.

Hirt Károly J., a. k. épitési vállalkozó.

Valódi minőségben kapható: **Budapesten** Török József gyógyszerésznél, király-utcza 4. sz. **Pozsonyban:** Pisztory Bódog gyógyszerésznél, Mihálykapunál.

Harmonika-iskola önoktatásra.

Az alulirottnak oly kedvelttté lett, és legjobbaknak elismert önoktatási iskolái 2 és 3 soros harmonikák számára, valamint félhangjátéku 3 sorosakra zeneértőknek hangjegyekkel, nem-zeneértőknek- pedig sajátszerü számozással, és a legszebb s legkedveltebb darabokat magában foglaló függelékkel: e hangszerek barátainak nemcsak arra nyujtanak alkalmat, hogy önoktatás által a harmonika játszást rövid idő alatt megtanulhassák, hanem játékuknak a legmagasb tökélyre vihetését is lehetővé teszik, amiről számos igen elismerő irat tanuskodik. Egy 2 vagy 3 soros iskolanak 40 darabbal, ára 2 frt, a félhangjátéku 3 sorosnak 30 darabbal 3 frt; ezenkivül számos legujabb és legkedveltebb darab ugymint: indulók, polkák, keringők, négyesek, csárdások stb. egyenkint is megszerezhetők. Egy 2 soros 10 frtot kitevő, vagy egy 3 soros 20 frtra és folebb menő harmonika vételénél az iskola 40 darabbal együtt dij nélkül hozzádatik.

Alulirottnak harmonikái különösen tartósak, s egy ujolag javitott rendszer szerint vannak készitve, miáltal rajtok minden darab sokkal szabatosabban játszathatók. Bármely megrendelést iskolákat vagy harmoniákat illetőleg ugyszintén mindennemü javitásokat is a leggyorsabb eszközlés mellett igen olcsón számit

Homole János,

harmonika-készitő és a harmonika-önoktatási iskolák szerzője,

1226 **Bécsben, IV. Hauptgasse Nr. 69.**

BAAR J. butorraktára

Bécs, I. Bez., Franzensring Nr. 20

ajánlja

kész butor-szerelvényeit

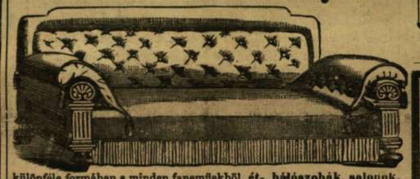

különféle formában s minden fanemüekből, ét-, hálószobák, salonok, szállodák, urasági lakok, fürdőintézetek berendezésére, igen kedvező feltételek és szilárd munkának évekre terjedő jótállása mellett.

Butor-mintarajzokat tartalmazó árjegyzékek, kivánatra bérmentve szolgáltatnak.

Óvás. A. n. é. helybeli és vidéki vásárló kösönséget figyelmeztem, hogy tartóraodjanak olyan butor-hirdetésektől, melyek uraságoktól, szállodákból származvák, állitólag: elutazás, haláleset, és t. e. f. fogásos ürügyökön szibárusok részéről, alapszanak. — Üzletem és készitményeim szilárdságáról. bizonyitványokkal szolgálhatok.

Tisztelettel

Baar J.

Ditmar R. Bécsben

D. W.

orsz. szab. lámpagyártó

ajánl legnagyobb, világhirnek örvendő telepéről

„lámpákat minden fajtából"

ép ugy **petroleum** mint **olajra.** Az árak, a gyártmányok elismert szilárdsága daczára olcsóbbak, mint a bel- és külföld minden többi gyártmányainál. Raktár minden nagyobb és elismertebb üzletben.

Óvás.

Minden tökéletes lámpa a főnebbi **gyári jegygyel** van ellátva.

Phönix-üvegek a bejegyzett gyári jelvénynyel ellátva, nem pattannak szét, és egészen gyujtóim (Brenner) szerkezetéhez vannak alkalmazva, és azokra különösen felhivom a figyelmet; üvegek ugyanazon névvel — de más jelvényekkel — utánzások.

Ditmar R. Budapesten.

Raktár a Józseftéren.

A véres pénz.

Regény.

Irta

WILLIAM COBB.

Forditotta

CSUKÁSSI JÓZSEF.

Ára füzve 1 forint.

Dr. Jünger felolvasásából a nyír-balzsam használól a bőr ápolása és szépitésére.

Dr. Jünger előadásában, a bőr ápolása- és szépitésére szolgáló eszközökről, a következőképen nyilatkozik: „A szép bőr a beteg physikai embernek külső megdicsőülése, és ha az friss, életteljes színezettel párosul, akkor különösen a nőknél, a szépség fényét emeli. A nyir-balzsam, amint a legujabb időben tett gyakori tapasztalatok megtanitottak, egy a természettől magától nyujtott szer, melynek annyira megbizható hatása füszeres és égény-olajos alap-anyagaiból magyarázható ki. Miután a tisztán növényi anyag **ép oly könnyen,** mint a **glycerin,** a főporusok által beszivva, a fő-edényeket fokozottabb tevékenységre készteti, egyidejüleg a füszeres anyag a bőrt kellő állapotba helyezi, hogy a tulajdonképeni éltető elemet a légből magába fölvegye, miáltal a lassankint képződő **színezet** támad, s a felület alá rakodó tisztátalanságok szétbontatnak és kiválasztatnak. **Minden előttem ismeretes, ugynevezett szépitő szerek között a nyir-balzsam előnyt érdemel,** és ezen itéletet számos tapasztalat következtében merem kimondani, egyuttal mindeu több kisebb tevékenységre szólitván fel mindenkit, hogy szavaim igazságáról meggyőződjenek. 1035—52

Egy korsó ára, használati utasitással 1 frt 50 kr. Postai küldésnél minden darab csomagolásért 10 kr.

Raktár: Budapesten Török József, gyógyszerésznél király-utcza 7. sz. — Pozsonyban **Pisztory gyszrsl,** Mihály-kapu.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A véres pénz.

Regény.

Irta

WILLIAM COBB.

Forditotta

CSUKÁSSI JÓZSEF.

Ára füzve 1 forint.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A magyar nép naptára

1876-ik szökőévre.

Képes kalendárium,

sokféle

hasznos és mulattató olvasmánnyal

ellátva szerkeszti

TATÁR PÉTER.

Ára 30 kr.

LIDÉRCZ-NAPTÁR

1876. szökőévre.

Kalandok, bünesetek, tündérregék, csodástünemények stb. *gyüjteménye.*

Számos képpel.

Tizenötödik évfolyam. — Ára 60 kr.

HONVÉD-NAPTÁR

1876-ik szökőévre.

(Egyuttal katonai naptár.)

A magyar nép számára szerkeszti

ÁLDOR IMRE.

Számos képpel, és egy nagy czimképpel.

Kilenczedik évfolyam. — Ára 60 kr.

Szabadelvüpárti Naptár

1876-ik szökőévre.

Szerkeszti

Deák Kálmán.

Képekkel.

Első évfolyam. — Ára 50 krajczár.

KOSSUTH-NAPTÁR

1876-ik szökőévre.

Szerkeszti

HONFI TIHAMÉR.

Számos képpel.

Hatodik évfolyam. — Ára 40 kr.

A „NÉP ZÁSZLÓJA" NAPTÁRA.

1876-ik szökőévre.

A magyar nép számára

szerkeszti

ÁLDOR IMRE.

Képekkel.

Nyolczadik évfolyam. — Ára 40 kr.

NEVESSÜNK!

Uj humorisztikus naptár.

Képekkel illusztrálva.

Hetedik évfolyam. — Ára 40 kr.

Szerencse-szerencsére!

2 ternót

nyerék a budai huzáson *Orlicé Rudolf* mennyiségtanár, *Bertin, Wilhelmstrasse 125,* egyik játékutasitásával, a miért indittatva érzem magam nevezett urnak ezennel nyilvánosan köszönetemet nyilvánitani.

Kassa 1121 Vargha J.

Altesti sérvben szenvedők

az egyatalán *ártalmatlan* hatásu *sérvkenőcsben* **Sturzenegger Gottliebtől Herisauban** (Svájczban) meglepő gyógyszert találnak. Számos bizonyitvány és köszönő-irat van a használati utasitáshoz mellékelve. Kapható tégelyenkint 8 frt 20 krajczárjával épügy magánál Sturzenegger G.-nél, mint szintén **Weis Józsefnél** a szerecsen-gyógyszertárban BÉCSBEN, Tuchlauben 27. sz. — **Raktárak:** Formágyi F. gyógytára a „bold szüzhez" **Pesten;** — Mitlbach Zsigmond gyógyszerésznél **Zágrábban;** — Pebacher J. gyógytára „a segélyző szüz Máriához" **Temesvárott.** 1262

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (IV. egyetem-utcza 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

TARKA KÉPEK

Tolday Istvántól.

A rajzok Jankótól.

Tartalom:

Egy garçon karácsonya.
A mit a nők követelnek.
Az értekezés.
A felolvasás.
A kit házasitanak.
A hollófirt és az aranyhaj.
Laikus elmélkedések a művészet szülőföldén.
Egy félbenmaradt kép története

Ára képes borítékban füzve 2 forint.

KÁRPÁTHY ZOLTÁN.

REGÉNY.

Irta

JÓKAI MÓR.

Negyedik kiadás.

Velinpapiron nyomatva, diszkiadás.

3 kötet, ára füzve 5 ft.

Coca-készitmények

Prof. Dr. Sámuson

évek során át bebizonyult, gyógyit gyorsan és sikerrel betegségeket

a lélekzeti szervekben (I. sz. lapdacs),

az emésztési szerveknek (II. sz. lapdacs és bor),

az idegrendszer és gyöngeségeket (III. sz. lapdacs és coca-borsz.)

Egy doboz v. üveg ára 2 ft.

Kimeritő felvilágositás ingyen s bérmentve a „szerecsen"-hez czimzett gyógytár által **Mainzban. Raktárak Pesten: Török J.,** gyógyszer., főraktár Magyarországra nézve. **Temesváron: Pecher J.,** gyógyszer. **Prágában: Fürst József,** gyógyszer. **Bécsben: Haubner Ede** angyal-gyógytár, Hof 6., főraktár Ausztriára nézve. 447

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (IV. egyetem-utcza 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

TARKA KÉPEK

Tolday Istvántól.

A rajzok Jankótól.

Tartalom:

Egy garçon karácsonya.
A mit a nők követelnek.
Az értekezés.
A felolvasás.
A kit házasitanak.
A hollófirt és az aranyhaj.
Laikus elmélkedések a művészet szülőföldén.
Egy félbenmaradt kép története

Ára képes borítékban füzve 2 forint.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Falusi gazda naptára

1876-ik szökőévre.

A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanitók számára.

Entz Ferencz, Galgóczy Károly, Grubiczy Géza, Kenessey Kálmán, Lávay Jenő, Lukácsy Sándor, Nyáry Gyula báró, Nyáry Ferencz, Rodiczky Jenő, Tormay Béla, s többek közreműködésével.

Szerkeszti

Máday Izidor,

a földmivelés, ipar és ker. ügyi miniszteriumban titkár.

XII. évfolyam. — Ára 80 kr.

TARTALMA: — Naptár. — Bélyegekről. — Galgóczy Károly. Közlegelők használata. — Máday Izidor. Jólétre hogyan tehetünk szert? — Dr. Rodiczky Jenő. A magyar gazda legáldásosabb takarmánynövénye. — Kenessey Kálmán. A füzmüvelésről. — Tormay Béla. Valami a sertésről. A sertésfajok és azok kiléme (képekkel). Lukácsy Sándor A falusi gazda szegényének sorsa. — Tormay Béla. Tenyész-czélok. — Veres és poréhagyma (képekkel). — Entz Ferencz. Mikép tehetünk csekély tőkével nagy kamatokra szert? — Lávay Jenő. Ültessünk gyümölcsfákat. — Dr. Nyáry Ferencz. A borok iskolázásáról. — A veres (ezékla-) répa (képekkel) — Báró Nyáry Gyula. A bökölolaj és méhszurás. - Grubiczy Géza Baromfi-tenyésztés (képekkel). — Egy szó a vidéki biztositások fontosságáról. — A compost- vagy keveréktrágya s annak készitéséről. — A makranczos lovak megpatkolása. — A hónapos-retek. — A hamú mint trágyaszer. — A juhszalag vagy vadszölló. — Lávay Jenő. A szölló-metszésről. — A borászat veszedelme. — Havi teendők emlékeztetője. — Országos vásárok.

IPAROS-NAPTÁR

az **1876-ik** szökőévre.

Szerkeszti GELLÉRI MÓR, az „Alföldi Iparlap" szerkesztője.

Számos fametszettel.

Első évfolyam. — Ára füzve 50 krajczár.

Tartalma: — Naptári rész. — Bélyegekről. — Az iparszabadság és a hazai iparosok. — Házi iparunk. — A közkereseti szövetkezetek. — **Az iparkiállitások,** tekintettel az 1876 évi országos (szegedi) ipar-, termény és állatkiállitásra, (a kiállitási bizottmány elnökének arczképével). — Az iparos házi tanácsadója. — **Arczképesarnok.** — Mudrony Soma. — Bakay Nándor. — Streitmann József. — Bede György. — Krémer Ferencz. — **Nevezetes hazai gyárak** — A Gschwindtféle szeszgyár. — A herendi porczellángyár. — Schön F. zsinór és paszománygyára Budapesten. — A szegedi gyártelep. — A borsodmiskolczi gőzmalom (képekkel). — **Csarnok.** — Tisztelem a csizmadia-czéhet. — Páris és a házaló ipar, a XVIII. században (32 képpel). — A majsztram — felesége. (Humoreszk.) — Az iparosok és a fényüzés a mult század elején. — **Függelék.** — Miként kell a hüst légmentesen elzárva kereskedésbe hozni. (5 képpel.) — Országos vásárok. — Selyem vásárok. — Naptári értesitő 1876. évre.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-dik szám) megjelent s minden könyvkereskedésben kapható:

A magyar nők HÁZI NAPTÁRA.

1876. szökőévre.

Szerkeszti

BENICZKY IRMA.

Nyolczadik évfolyam. — Ára 60 kr.

TARTALMA. Naptár. — Házi jegyzékkönyv. — A kert. — Ujdonságok (ábrákkal). — Háztartási tanácsadó — Szükséges tudnivaló a gyógyászatot és betegápolást, illetőleg Dr. Menke után. — A vampyr (képpel). — Mákonyt élvező hölgyek (képpel). — A jegygyürü (képp.) — A megszabaditott egér (képpel). — *Mulattató rész.* — Hanna. (Elbeszélés H. K.-tól. — Egy világváros titkai (newyorki életkép). — A vészthozó paróka. — Különös menyekzói utazás. — Albumlevelek.

EMIL,

vagy

A NEVELÉSRŐL.

Irta

ROUSSEAU J. J.

Francziából forditotta és magyarázó jegyzetekkel ellátta

FÜHRER IGNÁCZ.

Ára füzve 2 frt 40 kr. o. é.

BUDAPEST.

TAMÁSSY ADOLF,

Budapest, váczi-utcza és zsibárus-utcza sarkán,

ajánlja bevásárlás tekintetéből a nagyérdemü t. cz. közönség figyelmébe

gyarmat, csemege, téa- és rum-raktárának

LEGUJABB ÁRJEGYZÉKÉT.

Az árak jóságáért és valódiságáért kezességet vállal.

Minden ki még nem említett más fűszer és csemege czikkek iránt szintén legnagyobban kaphatók.

Bécsi fontonként		Bécsi fontonként	
Czukor legfinomabb	frt —.27	Kávé Cuba, Mocca és Jáva pörkölve	
Kávé Cuba	» 1.02	legfinomabb	frt 1.10
» » finom	» 1.—	Rizs legfinomabb tábla	» —.18
» Havanna Eleonora legfi.	» 1.02	» finom Fiorett	» —.16
» » Holofernes »	» 1.02	Mandola avolai válogatott	» —.70
» Jamaika legfinom.	» 1.02	» » közép	» —.60
» Nelghery »	» 1.—	Mazsola tisztitott	» —.36
» » finom	» —.96	Aixi olaj legfinomabb nizzai	» —.66
» » közép	» —.92	„ » finom »	» —.64
» Mocca legfinom. arábiai	» 1.02	Keményitő legfin. Crystal	» —.22
» Jáva » Arany	» 1.05	» finom tüllangl.	» —.20
» » Blanc	» 1.—	Szappan kitünő házi Kern	» —.22
		„ „ „ Apollo	„ —.20

☞ *Különös figyelmet kérek fordítani elkülönített és nagy választásban előállított tea- és rum-raktáromra.*

☞ Az áruk kivánatra a legtávolabb városrészbe is házhoz szállittatnak.

Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

BUDAPEST.

Cs. és kir. szabadalmazott a maga nemében egyetlen hatásu **patkány- és egér-irtószer.** Egy bádogdoboz ára 1 frt, 6 doboz ára 5 frt.

Cs. és kir. szabadalmazott gyökeresen ható **poloska-irtószer**, hutorok számára. Egy üveg ára 50 kr., 6 üveg 2 frt 55 kr. 1 kis üveg ára 30 kr., 6 üveg 1 frt 53 kr.

Föllülmulhatlan hatásu **poloska-irtószesz** falazat számára. Festésnél meszelésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg ára 1 frt., 6 pintes üveg 5 frt. 1 pintes üveg elegséges egy középnagyságu szobára.

Specialitás, kitünően biztos és gyökeresen ható **svábbogár (Heimchen) irtó-por. 1 csomag ára 50 kr., 6 csomag ára 2 frt 55 kr.**

Valódi persa rovar-por, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy üveg ára 25 és 40 kr., ½ fontos csomagokban 55 kr., ½ fontos csomagokban 1 frt, 1 fontos csomagokban 1 frt 90 kr.

Csalhatatlan biztos hatásu bárhol alkalmazható **méregmentes légy-irtószer.** Ára 1 nagy üvegnek 40 kr., 1 kis üveg 25 kr.

Méregmentes gyökeres hatásu **muszkarovar-irtószer.** Egy üveg ára 1 frt.

A legkisebb rendelmény is ugy as aluljegyzett pesti gyár, mint a szinte aluljegyzett bécsi főraktár által, egyenlő ár és a megrendelési összeg előre küldése, vagy utánvét mellett pontosan eszközöltetnek.

Egy forinton aluli rendelmények nem eszközöltetnek. 815

Reiss B.	Főraktár:
cs. és k. sz. vegykészitményü gyára kártékony rovarok kiirtására	***Maager W.*** urnál
Budapest, király-utca 46.	**Bécs, III. Heumarkt 3.**

Magyar olvasmány kedvelői számára, ajánlva **Lauffer Tivadartól**

2. sz. Kölcsönkönyvtár

Budapesten, Belváros, hajóutcza 2. sz.

Német és francia olvasmány kedvelői számára.

Angol olvasmány kedvelői számára.

Minden nemzet irodalmának legjelesebb termékei 40ev óta rendszeresen összeválogatva.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (IV. egyetemutcza 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Egy magyar nábob.

REGÉNY.

Irta

JÓKAI MÓR.

Negyedik kiadás.

Velinpapiron nyomatva, diszkiadás **3 kötet füzve ára 5 frt.**

1875. Őszi és téli idény!

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesittetnek.

POSZTÓ-TÁR

Budapest, uj-bécsi-utcza 5-ik szám.

Mintákat ingyen és bérmentve küldünk. Csomagolásért díjat nem számitunk.

Angol, Franczia-ország, Belgiumban és a belföldön szemelyesen eszközölt előnyös bevásárlások képesitnek bennünket, hogy mind az árúk minősége, mind a legolcsóbbra szabott ár tekintetében bárkivel versenyképesek legyünk. — Ugy mint eddig, ugy ezután is minden igyekezetünk oda lesz irányozva, hogy üzletünk iránt az eddig nyilvánult nagy mérvü bizalmat, pontos és figyelmes szolgálatunk által mindinkább kiérdemeljük.

LIPTAY PÁL és TÁRSA

Budapest, uj bécsi-utcza 5-ik szám,

ajánlják a őszi és téli időnyre a legujabb divatu **nadrág- és posztó-kelmékkel fölszerelt raktárukat a legjutányosabb árak mellett.**

RÁTH MÓR

könyvkereskedésének

iskolai osztályában

Budapest, háznégyszög, decembertől kezdve a **Haas palotában,**

mindazon

tan- és segédkönyvek

jutányosan kaphatók,

melyek a m. k. egyetemen,
a jogakademiákban,
a tanitóképezdékben,
a fel- és al-gymnasiumokban,
a fel- és al-reáltanodákban,
a kereskedelmi és vasárnapi iskolákban,
a polgári, a felső- és alsó-népiskolákban,
a magánintézetekben

használtatnak.

☞ *Vidéki megrendelések azonnal, és a legnagyobb figyelemmel teljesittetnek.*

ÁTS ÉS TÁRSAI

Budapest, szervita-tér 6. sz.

ajánlják nagyszerü és dusan berendezett női divat és kész ruha-raktárukat a legolcsóbb árak mellett a nagyérdemü közönségnek.

MÖSSMER JÓZSEF

a **„menyasszonyhoz“** czimzett

rumburgi vászon-és fehérneműraktára

koronaherczeg- (ezelőtt uri-) utczában, a zsibárus-utcza sarkán, 10. sz.

ajánlja a legnagyobb választékot mindennemü vászonfélékben a legolcsóbb szabott árak mellett.

HELLER P. 1260

Budapest, II. ker., főutcza, a kereskedelmi bank épületében,

ajánlja nagy választéku raktárát férfi, női- s gyermek kész fehérneműekben, minden szövött áru s uri divat-czikkekben legolcsóbb szabott árakon.

Minden levél általi rendelés utánvéttel különös figyelemmel szigoruan hiteltelen legjobban teljesittetik. Más akármily esetekben megbizásokat is szivesen eszközlök. Czimzolást nem számitok. Minden nem tetszett darab készpénzért vagy kicsérésért árt az ár visszaadatik. Legjobb minőségért készkedem.

Urak részére:

Rendelésekről kérem a galléroszget.

Ingek angol chiffonból (madapolan) minden formában, de most legkeresettebb a 3-szoros sim- mellü mely legdivatosb- s czél-szerübb darabja 1.40, 1.65, 2 2.40, 3, 3.50, 4, 6 darab 8, 9.50, 11.50, 13, 17, 20, 22.80.

Szines perkálból legujabb mintákban darabja 1.50, 2, 2.25, 2.50, 6 darab 8.50, 11.50, 14.80, 16.20.

Szi es angol oxfordból legujabb mintákban galléral, darabja 2.25, 6 darab 12.80. 2 külön galléral, dbja 3.50, 6 darab 21.60.

Ingellők galléral, darabja 60 kr. 6 darab 3.25.

Lábravalók vászonből minden formában: darabja 1.50, 1.75, 2, 2.25, 2.50, 3, 6 darab 8.50, 10, 11.50, 12.80, 14.20, 17.

Tőpre szövött gyapju **alsó mellények, alsó nadrágok s félharisnyák.**

Félharisnyák szövött kötegje fehér 2.50, 3, 3.50, fehér vagy csikos 4. 4.50, 5, 5.50, egész 10 frtig.

Gallér s kézelők legfinomabb, legujabb divatu mintában, 1 kötés gallér szép dobozban 2.50, kézelő 4, 4.40, 5.25.

Zsebkendők, egé-z fehér vagy szines széllel, kötegje 2.40, 3.60, 4.20, 5, 5.50, 6 egész 15 frtig, fehér selyem darabja 90 kr.

Legujabb **nyakkötők** selyemből, keskeny 14 krtól 1 frtig, széles 20 krtól 3 frtig, kész nyakkötők minden formában 40 krtól 5 frtig, nyakcsokrok 12 krtól.

Angol plaidek darabja 7.50, 8, 10, 12 frt, plaidszij 60 kr.

Kautschuk-köpenyeg darabja 8, 9 frt.

Kesztyük kitünő glacée párja 1.15, szarvasbőr 1.20, 1.90, bőrszi szövött 35 krtól 2 frtig.

Törülközők berszegve, kötegje 5—8 frtig.

Ruganyos **nadrágtartók** 70, 90 kr., 1, 1.20, nadrágszij 25 kr.

Esernyők 2—15 frtig. Uri napernyők 2—4 frtig. Nyárra szolgernyők s napkák, törülközőkeny s czipők.

Meli-, kézelő- s galler-inggombok csontvagy broncéből nagy válasz ékban, szép melltük, nyakkendőgyürük, fesük, fogkefe, szappan és finom illaszerek

Fiuk részére kesztyük, nyakkötők, zsebkendők.

Leányok részére fehér és szines chiffon- és fekete moiz-kötények, gallér- s kézelők, harisnyák, kamalik, zsebkendők, nyakkötők, kesztyük s kerek fejtükök

Szines kanavászok vége 8 frt, 8·frt 50 kr., 9 frt. 15 frtig, 30 réfös fonalvászon vége 8 frt 50 kr., 9 frt 9 frt 50 kr., kávés-brosz 2 frt 20 krtól, ká-kávendő kötegje 2 frt 10 krtól, csipke füg öny egy ablakra egy pár 3 frt 50 krtól 15 frtig, függöny-kötők párja 60 k tól, ágyterítők 4 frt 50 krtól, asztalterítők 4 frt 50 krtól, Chiffon röfe 20, 22, 25, 28, 30, 34, 40, 48 kr. mindennemü fehér s szines barchent s flanell, szines perkálok, damasz s selyem bár ony. Továbbá minden **fehéráruk**, csipkék, himzett zsebkendők bélés szövetek, di zitett szalagok s rövid áruk, pottendorfi, s szines fehér s szines gyürkötő pamut gyári áron s királyköszönetre.

Hölgyek részére:

Ingek vászonból sima darabja 2.10, 2.20, 2.50, 6 darab 12 frt, 12.75, 14.20, 17, angol chiffonból (madapolan) sima darabja 1, 0, 1.40, 1.60, 2, 6 darab 7.40, 8, 9.20, 11.50, szép mellvarrással s himzéssel darabja 2, 2.25, 2.50, 3, 3.50, 4, 6 darab 11.50, 12.80, 14.20, 17, 20, 22.80.

Corsettek angol chiffon- vagy barchetből: darabja 1.40, 1.50, 1.60, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6 darab 8.50, 9, 10, 10.25, 11.50, 14, 17, 20, 22.80, 25 frt.

Lábravalók chiffon- vagy barchetből: darabja 1.30, 1.50, 1.75, 2, 2.50, 3, 3.50, 6 darab 7.70, 8.50, 10, 11.50, 14.20, 17, 20.

Alsószoknyák chiffonból, szép szegélyivel és fodrokkal: darabja 2.40, 2.80, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6 darab 13·75, 16, 17, 20, 22.80, 25.50, 28, 33.50, mandolával darabja 3.50, 4—10 frtig.

Lészér-szoknyák fodrokkal: darabja 3.50, 4, 4.25, 5, 5.50, 6 frt.

Lészér-tornurók: dbja 1.20, 1.40, 1.60, 2, 2.50.

Derékfüzők (Mieder): dar bja 1, 1.25, 1.50, 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4.

Dizsitett **kötények** chiffonból, fehér 1, 1.40, 1.75, 2, 2.25, szines 1.40, 1.75 fekete moirból 1.50, 1.60, 2.25.

Zsebkendők egész fehér vagy szines széllel: dbja 2 krtól, himezettek 30 krtól.

Szövött pamut **harisnyák**: kötegje 2.40, 3.60, 4.2, 5, egész 12 frtig; 2 gombos **női kesztyük**: kitünő glacée párja 1.15, szarvasbőr 1.20, 1.80, szines szövött 20 krtól 2 frtig. Mollgallérok s ujak, legujabb galléralakban darabja 4 krtól s kézelők párja 9 krtól, richelodor s kalapfátyolok 25 krtól, selyem rucskosodor (Netzhaube), 17 krtól.

Pongyola-fürkötők: fehér 70 krtól, szalaggal 80 krtól. Selyem nyakkendők 20 krtól 3 frtig, fej vagy nyak selyem csokrok 35 krtól, uj divatu selyemmel dizsitett nyakfodrok 50 krtól 3 frtig. Női derékszalag 25 krtól 2.50-ig. Mindenféle fésü, fogkefe, szappan és illatszer.

Legujabb női napernyők 1.30—10 frtig, legyezők 40 krtól 10 frtig. Nyár- s őszőruhák s főkötők, fürdőköpenyek s czipők.

Ujonszülött gyermekek részére ingecskék, szövött, horgolt s kötött rokolyák s főkötők, szalagkák, vas on s horgolt pólyaszalag, hosszu vászonpiqué s levarrott pappl ikák, vászon- s gummi pelenkák, horgolt czipőcskék, harisnyák, téli berlini zsákonyok, szoknyácskák s fejkötők s a legolcsóbb árban.

Fürdő-köpenyek gyapjuból, vászonból és gumiból, fürdőkalapok, fürdőszivacsok, fürdőlepedők, fürdőcsizmák, fürdőkesztyük, fürdőtalpak, fürdőszappan, fürdőkefék, fürdőcsipkék.

Gyermek-kocsi takarók gyapjuból, szines szegélyivel, darabja 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6 frt.

Gyermek-kocsi párnák darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Gyermek-kocsi ponyvák darabja 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6 frt.

Gyermek-kocsi lepedők darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Gyermek-kocsi szőnyegek darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Gyermek-kocsi kendők darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Gyermek-kocsi kalapok darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Gyermek-kocsi kabátok darabja 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6 frt.

Gyermek-kocsi cipők darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Gyermek-kocsi harisnyák darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Gyermek-kocsi kesztyük darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Gyermek-kocsi ruhák darabja 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6 frt.

**Gyermek-kocsi sapkák